

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Πτυχιακή εργασία

«ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑΣ ΤΟΥ MARK LAWRENCE, *THE BOOK THAT WOULDN'T BURN*
(2023)»

Ιωακείμαρου Νικολέττα

Αριθμός μητρώου: Ξ2019077

Επιτροπή Εποπτείας

Επόπτης: Νικολάου Πασχάλης

Β' Επιβλέπων: Κεντρωτής Γεώργιος

ΚΕΡΚΥΡΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2024

ΙΩΑΚΕΙΜΑΡΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ

«ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑΣ ΤΟΥ MARK LAWRENCE, *THE BOOK THAT WOULDN'T BURN*
(2023)»

“Even fact and fiction can bleed into one another”

Mark Lawrence

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΟΥ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΥ.....	6
Ο MARK LAWRENCE ΚΑΙ Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΟΥ.....	7
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ.....	9
ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ.....	22
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ.....	33
Περί της Μεταφραστικής Εντολής.....	33
Ανάλυση του Κειμένου Πηγής.....	35
Μεταφραστικές δυσκολίες και Αντιμετώπιση.....	38
Αξιολόγηση Ποιότητας του Μεταφράσματος.....	41
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	43
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	44
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	44

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η συγγραφή της παρούσας εργασίας σηματοδοτεί και την ολοκλήρωση των σπουδών μου στο τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας. Πέρα από τον πλούτο γνώσεων και δυνατοτήτων που μου προσέφεραν οι σπουδές μου στο τμήμα, για τα οποία είμαι αληθινά ευγνώμων, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου για την ευκαιρία που μου έδωσε η εισαγωγή μου στο τμήμα να γνωρίσω και να ζήσω σε αυτό το μαγευτικό νησί της τέχνης και της μουσικής, όπου γνώρισα υπέροχους ανθρώπους και δημιούργησα φιλίες ζωής.

Βέβαια τίποτα από όλα αυτά δεν θα είχε συμβεί δίχως την αμέριστη στήριξη και αγάπη της οικογένειάς μου, του πατέρα μου Δημήτρη που με ωθεί πάντα να κυνηγάω τα όνειρά μου, της μητέρας μου Ιωάννας που με έκανε να αγαπήσω τις γλώσσες και τη λογοτεχνία από μικρό παιδί, αλλά και του Γιώργου του αγαπημένου μου αδερφού, που με στηρίζει σε κάθε στιγμή. Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου, διάβαζα βιβλία ή ζωγράφιζα, αυτές ήταν και είναι οι δύο αγαπημένες μου ασχολίες. Αγαπούσα την ασφάλεια που ένιωθα όταν χανόμουν ανάμεσα στις σελίδες ενός βιβλίου διαβάζοντας για ιστορίες φανταστικών κόσμων και μυθικών πλασμάτων. Επομένως, η πτυχιακή μου εργασία δεν θα μπορούσε να αποτελεί κάτι διαφορετικό πέρα από την μετάφραση αποσπασμάτων ενός λογοτεχνικού βιβλίου.

Πρόκειται για ένα βιβλίο φαντασίας που επέλεξα έπειτα από συνεννόηση και καθοδήγηση από τον επόπτη καθηγητή της εργασίας μου κύριο Νικολάου τον οποίο και ευχαριστώ πολύ για όλη την βοήθειά του αυτούς τους μήνες. Το βιβλίο λοιπόν που επιλέξαμε ονομάζεται *The book that wouldn't burn* και είναι του Βρετανού συγγραφέα Mark Lawrence. Επιθυμία μου είναι μέσα από αυτή την εργασία να παρουσιάσω την γοητεία και την αλήθεια του φανταστικού, που πολλές φορές υπονομεύεται στον κόσμο της λογοτεχνίας ως κάτι μη πραγματικό, τις συνδέσεις που μπορεί να βρει κανείς με τον πραγματικό κόσμο μέσα από μια ιστορία υφασμένη από τη φαντασία. Το συγκεκριμένο βιβλίο εκδόθηκε το έτος 2023 από τις εκδόσεις Harper Collins Publishers και έπειτα από διεξοδική έρευνα μπορώ να επιβεβαιώσω πως δεν έχει μεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα, επομένως η μετάφρασή μου θεωρείται πρωτότυπη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πληθώρα ορισμών και διαφορετικών απόψεων έχουν διατυπωθεί για τη φύση της Μετάφρασης, τέχνη ή τεχνική, αυτόνομη επιστήμη ή κλάδος της γλωσσολογίας, πολλές μελέτες και έρευνες έχουμε ακούσει και διδαχθεί για το μοναδικό αυτό φαινόμενο, την ικανότητα μεταφοράς ενός νοήματος από μια γλώσσα σε μια άλλη. Κάθε φορά όμως καταλήγουμε σε ένα ασαφές συμπέρασμα, μια συμφωνία ίσως, πως στη μετάφραση όλα τα παραπάνω κάπως «μαγικά» συνυπάρχουν. Η μετάφραση είναι και τέχνη και επιστήμη, απαρτίζεται από τεχνικές, συνδέεται εξ αντικειμένου με τη γλωσσολογία. Καθώς, όμως θεματική της παρούσας εργασίας αποτελεί η μετάφραση στο κλάδο της λογοτεχνίας, της τέχνης του λέγειν, παραθέτω έναν ορισμό που αντικατοπτρίζει, θαρρώ, την καλλιτεχνική της φύση: «η μετάφραση είναι μια μικρή γλωσσική τέχνη, μια ετερόφωτη τέχνη, που παίρνει φως από το πρωτότυπο και το διαχέει στην επικράτεια της γλώσσας αφίξεως του μεταφράσματος»¹ (Κεντρώτης, 2021: 24). Διότι ένας αληθινά καλός μεταφραστής πρωτίστως είναι καλλιτέχνης του λόγου.

Όπως αναφέραμε παραπάνω, η θεματική της παρούσας εργασίας επικεντρώνεται στον κλάδο της λογοτεχνικής μετάφρασης. Πιο συγκεκριμένα, αφορά τη μετάφραση αποσπασμάτων του μυθιστορήματος *The book that wouldn't burn* του βρετανού συγγραφέα Mark Lawrence και το σχολιασμό της μεταφραστικής διαδικασίας. Αρχικά, θα γίνει αναφορά στο λογοτεχνικό είδος στο οποίο ανήκει το μυθιστόρημα, αλλά και στον ίδιο τον συγγραφέα, προκειμένου να διαμορφωθεί ένα γενικότερο πλαίσιο κατανόησης και γνωριμίας με τον κόσμο του φανταστικού και έπειτα με τον κόσμο που παρουσιάζεται στο βιβλίο. Μετά την παράθεση του μεταφράσματος και του πρωτοτύπου, θα ακολουθήσει ο σχολιασμός της μεταφραστικής διαδικασίας.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΟΥ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΥ

Είναι γνωστό πως η φαντασία αποτελεί βασικό στοιχείο ενός συγγραφέα για την δημιουργία ή ακόμη και την αφήγηση μιας ιστορίας σε οποιοδήποτε λογοτεχνικό είδος. Παρόλα αυτά,

¹ Κεντρώτης Γ. (2021) *Ποδήλατα και Ποδηλάτες, Περί μεταφράσεως ο λόγος*, Αθήνα: Gutenberg. Σελ. 24

στην παρούσα εργασία θα γίνει αναφορά στη λογοτεχνία του φανταστικού, εκείνου δηλαδή του είδους λογοτεχνίας που χρησιμοποιεί μαγικά και υπερφυσικά στοιχεία ως βασικό στοιχείο της πλοκής, σε μέρη και ιστορίες πλασμένες από την φαντασία του συγγραφέα που ξεπερνούν τα όρια του ρεαλισμού και της κοινής λογικής και δημιουργούν κόσμους με δικούς τους κανόνες και αρχές. Η φαντασία αποτελεί ένα στοιχείο που από τις απαρχές της ανθρώπινης ύπαρξης χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι δημιουργώντας ιστορίες, μύθους και θρύλους στην προσπάθειά τους να εξηγήσουν το ανεξήγητο, με τρανό παράδειγμα τους δώδεκα θεούς του Ολύμπου, όπου οι αρχαίοι πρόγονοί μας απέδιδαν οποιοδήποτε ανεξήγητο φυσικό συνήθως φαινόμενο.

Η φαντασία ως λογοτεχνικό είδος έχει τις ρίζες της στον 18ο με 19ο αιώνα, όπου οι ευρωπαίοι ρομαντικοί λογοτέχνες έγραφαν ρομάντζα και ιστορίες με κυρίαρχο το φανταστικό στοιχείο, εμπνευσμένο από τις λαϊκές δοξασίες της εποχής. Ένα παγκοσμίως γνωστό παραμύθι που έχει αποτελέσει έμπνευση εκατοντάδων καλλιτεχνών και εξακολουθεί να ακμάζει έως και σήμερα είναι η *Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων*, που δημιουργήθηκε από τον Άγγλο συγγραφέα Λιούις Κάρολ το 1865, ενώ την ίδια περίπου περίοδο στην Γαλλία ο ονειροπόλος Ιούλιος Βερν επρόκειτο να γίνει ένας από τους μεγαλύτερους μυθιστοριογράφους επιστημονικής φαντασίας και ο δεύτερος πιο μεταφρασμένος συγγραφέας παγκοσμίως. Λίγα χρόνια νωρίτερα, συγκεκριμένα στα τέλη του 18ου αιώνα στην Γερμανία, έκαναν την εμφάνισή τους οι αδελφοί Γκριμ, δύο Γερμανοί γλωσσολόγοι και λαογράφοι που, χρησιμοποιώντας τις δοξασίες και τους μύθους της γερμανικής επικράτειας αλλά και πολλή φαντασία, δημιούργησαν μια συλλογή παραμυθιών, με πιο γνωστά τη *Χιονάτη*, την *Ωραία Κοιμωμένη* και την *Κοκκινোসκουφίτσα*. Μπορεί οι προαναφερθέντες συγγραφείς να έχουν θέσει μια γερή βάση στον λογοτεχνικό κόσμο του φανταστικού, όμως ο «βασιλιάς» της επικής φαντασίας, πάνω στα έργα του οποίου αντλούν έμπνευση οι σύγχρονοι λογοτέχνες του είδους, γεννιέται στα τέλη του 19ου αιώνα και δεν είναι άλλος από τον θρυλικό Τζ. Ρ. Ρ. Τόλκιν. Το πρώτο μυθιστόρημά του *Χόμπιτ* και έπειτα η τριλογία *Ο Άρχοντας των Δαχτυλιδιών* μετρούν εκατομμύρια θαυμαστές παγκοσμίως, κι όχι αδικώς, καθώς η γραφή του σε ταξιδεύει.

Ο MARK LAWRENCE ΚΑΙ Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΟΥ

Ο Mark Lawrence, γεννημένος στις Ηνωμένες Πολιτείες αλλά μεγαλωμένος στη Μ. Βρετανία είναι ο συγγραφέας του βιβλίου *The book that wouldn't burn* το οποίο αποτελεί και την βάση της παρούσας εργασίας. Ο βρετανός συγγραφέας έχει εκδώσει πέντε διαφορετικές

τριλογίες φαντασίας με το βιβλίο *The book that wouldn't burn* να αποτελεί το πρώτο μέρος της έκτης, *The Library Trilogy*. Ενδιαφέρον είναι το γεγονός πως ο ίδιος, όπως έχει δηλώσει, δεν είχε ποτέ καμιά φιλοδοξία να ακολουθήσει το συγγραφικό μονοπάτι, καθώς ασχολούταν με τον επιστημονικό κλάδο. Κατέχει πτυχίο στην Φυσική και Διδακτορικό στα Μαθηματικά και έχει ασχοληθεί με επιστημονικές έρευνες στον κλάδο της τεχνητής νοημοσύνης. Η έναρξη της συγγραφικής του καριέρας προέκυψε ένα βράδυ όπου στην προσπάθειά του να βρει έναν ατζέντη κατέληξε να κλίνει μια διεθνή εκδοτική συμφωνία. Το τρίτο βιβλίο της τριλογίας *The Broken Empire, Emperor of Thorns* κέρδισε το βραβείο David Gemmell Legend Award 2014 καλύτερου μυθιστορήματος φαντασίας.

Η συγγραφή του μυθιστορήματος *The book that wouldn't burn* είναι πραγματικά ξεχωριστή, καθώς ο Lawrence όχι μόνο εντάσσει τον αναγνώστη σε έναν «άλλον» κόσμο, αλλά εξιστορεί με τόσο μοναδικό τρόπο την πλοκή, δημιουργεί ένα «κουβάρι» από γεγονότα και πληροφορίες που ξετυλίγεται στα τελευταία κεφάλαια του βιβλίου. Διαβάζοντας κανείς το συγκεκριμένο μυθιστόρημα αντιλαμβάνεται πως ο συγγραφέας έχει υφάνει την ιστορία βασισμένος στις επιστημονικές του γνώσεις. Αποτελείται από δυναμικούς χαρακτήρες, αρκετά ταλαιπωρημένους από τις δύσκολες συνθήκες ζωής τους, που διακατέχονται από τόλμη, περιέργεια και λαχτάρα να γνωρίσουν έναν κόσμο καλύτερο από εκείνον που αναγκάζονται να ζουν. Η πίστη τους πως όλα είναι δυνατά είναι η κινητήριος δύναμή τους. Ο Lawrence έχει έναν ιδιαίτερο τρόπο αφήγησης, καθώς δεν ακολουθεί τον κλασικό τύπο, όπου κατά την έναρξη της ιστορίας ο συγγραφέας συνηθίζει να παραθέτει το παρασκήνιο και τις βασικές πληροφορίες των ηρώων. Αντιθέτως, εντάσσει σιγά σιγά τον αναγνώστη στον φανταστικό κόσμο του, εντείνοντας την περιέργεια και την αγωνία του για την εξέλιξη των γεγονότων αλλά και την σύνδεση μεταξύ τους. Με αυτόν τον τρόπο, ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται κατά την διάρκεια της ιστορίας το ποιόν των ηρώων, από πού πραγματικά προέρχονται και πώς αυτά τα στοιχεία συνδέονται με τα εν εξελίξει γεγονότα.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ

ΛΙΒΙΡΑ

Ποτέ κανείς δεν ερχόταν στον καταυλισμό. Η Λιβίρα δεν είχε δει ποτέ επισκέπτη, δεν είχε γνωρίσει ποτέ της ούτε ένα άτομο που να μην είχε μεγαλώσει ανάμεσα στις τέσσερις ντουζίνες ανθρώπων που ζούσαν στις τριγύρω καλύβες. Ήταν ένα από τα μέρη που έφευγες, δεν πήγαινες. [...] Τώρα - κάποιος ερχόταν!

«Ξένος!» Η Λιβίρα άφησε τον κουβά να πέσει και επέστρεψε πίσω, μέσα από τα αυλάκια των φασολιών, φωνάζοντας τα νέα, με την Κατρίν να ακολουθεί, τρώγοντας σκόνη. «Ξένος!» Καθώς έτρεχε κατά μήκος των αυλακιών τα ξηρά φασόλια κουδούνιζαν στους λοβούς τους. Αυτό το πρωινό κιόλας, καθώς παρακολουθούσε τους ηλικιωμένους άντρες να παίζουν το παιχνίδι με τις πέτρες, ονειρευόταν να φύγει σε ένα μέρος καλύτερο, σε έναν κόσμο πέρα από την ομίχλη. Τώρα αυτός ο κόσμος ερχόταν σε αυτήν. «Ξένος!» «Τι είναι αυτά που λες;» Η θεία Τίλα έπιασε τη Λιβίρα από το μπράτσο με δύναμη μόλις ξεπρόβαλε από τις καλλιέργειες. «Ένας ξένος! Κάποιος έρχεται!» Η Λιβίρα επανέλαβε με χαμηλότερη, πιο κατανοητή ένταση.

Το πρόσωπο της Τίλα σφίχτηκε σαν να τη τσίμπησε σφήκα. Άφησε το χέρι της να πέσει. «Πες το σε όλους».

Η Λιβίρα συνέχισε να φωνάζει. Κάτι στην έκφραση της θείας της την έκανε να ανατριχιάσει και τώρα περιόρισε τις κραυγές τις. Η καμπάνα ήχησε σημαίνοντας συναγερμό.

«Τι θέλουν;» Η Λιβίρα στάθηκε με τους υπόλοιπους γύρω από το πηγάδι.

[...] Η Λιβίρα γνώριζε την απάντηση στην ερώτησή της. Απλά ήθελε κάποιος ενήλικας να δώσει μια διαφορετική. Δεν υπήρχε τίποτα στον καταυλισμό για το οποίο άξιζε να διασχίσει κανείς τη Σκόνη. Εάν κάποιος είχε έρθει εδώ, τότε υπάρχει μονάχα ένα πράγμα το οποίο θα άξιζε να πάρουν. «Εμάς», ψιθύρισε. «Θέλουν εμάς».

«Σάμπερ».

Η Λιβίρα δεν ήξερε ποιος το ψέλλισε πρώτος αλλά σύντομα αυτή η λέξη ακουγόταν από μια ντουζίνα στόματα. Μπορούσε να το δει τώρα. Η φιγούρα δεν ήταν ανθρώπου. [...] Ο γέρο Κερν

είπε ότι οι άνθρωποι της πόλης τους αποκαλούν «σκυλανθρώπους» αυτές τις μέρες και έχουν νέες θεωρίες για τη βρώμικη καταγωγή τους.

Καθώς το σάμπερ πλησίασε διανύοντας και τις τελευταίες είκοσι γιάρδες, η Λιβίρα συνειδητοποίησε επιτέλους το μέγεθός του. Το πλάσμα ήταν τουλάχιστον οχτώ πόδια ψηλό. Ένα γιαταγάνι κρεμόταν από τη ζώνη του. Ωστόσο, τα χέρια του ήταν άδεια, με μονάχα τρία δάχτυλα στο καθένα, κοντά και τριχωτά, με μαύρα νύχια στο τελείωμα.

«*T'loth criis 'tyla loddotis!*» Είχε μια βαθιά, τραχιά φωνή και τα λόγια του κατέληγαν σε έναν μακρύ βρυχηθμό.

Οι πέντε άντρες που είχαν προπορευθεί, σταμάτησαν μεταξύ των αποίκων και του σάμπερ.

«Φύγετε!» Ο Κερν έκανε νόημα με το δόρυ του. «Μακριά!»

«Είστε όλοι ιδιοκτησία μου τώρα». Το σάμπερ συνέχισε να βηματίζει προς το μέρος τους, με άδεια χέρια. «Αντισταθείτε και θα πληρώσετε με τη ζωή σας».

[...]

«Οι καρποί μου πονάνε».

Κάποιος έλεγε αυτή τη φράση ξανά και ξανά μέχρι που εκνεύρισε τόσο πολύ τη Λιβίρα, ώστε σήκωσε το κεφάλι της και συνειδητοποίησε ότι ήταν εκείνη που παραπονιόταν.

Ένα σκληρό σκοινί έδενε τους καρπούς της και ένα νήμα εκτεινόταν από το σκοινί σε μεγαλύτερο μήκος στο οποίο ήταν δεμένα με παρόμοιο τρόπο καμιά ντουζίνα άλλα παιδιά σε εναλλασσόμενες πλευρές. Η Λιβίρα συνειδητοποίησε ότι με κάποιο τρόπο περπατούσε ως μία από τους αιχμαλώτους αυτής της ουράς. Πιθανόν για μίλια. Ήταν δύσκολο να προσανατολιστείς στη Σκόνη και η Λιβίρα δεν αναγνώριζε τίποτα γύρω της παρά μόνο τα υπόλοιπα παιδιά. Η Κατρίν βρισκόταν τρεις θέσεις πιο μπροστά, η Νίρα δύο πιο πίσω.

«Οι καρποί μου πονάνε». Είπε ξανά η Λιβίρα. Το τρίψιμο του σκοινιού τούς είχε τραυματίσει. Πιθανόν να σερνόταν μέχρι ένα σημείο. Το κεφάλι της πονούσε κι αυτό, λες και ένα μαχαίρι είχε καρφωθεί πάνω στο κρανίο της.

Η άκρη του κυρίως σκοινιού κρεμόταν από το χέρι ενός σάμπερ. [...] «Πού μας πηγαίνουν;»

[...]

Στο βάθος, υψώνονταν χαμηλοί λόφοι, άγονοι βράχοι που προκαλούσαν τον άνεμο να τους τρίψει κάνοντάς τους ένα με τη Σκόνη. Ο ήλιος βυθίστηκε αγγίζοντας την κορυφογραμμή πίσω

από τα παιδιά και ακόμη δεν είχαν φτάσει τους λόφους μπροστά. Ακόμη ένα μίλι και τα παιδιά άρχισαν να ακολουθούν τις σκιές τους πάνω στην πρώτη κλίση του εδάφους που είχαν ποτέ συναντήσει, σέρνοντας τα πληγωμένα τους πόδια στη σκονισμένη πέτρα. Η Λιβίρα ήξερε για τις πλαγιές· την προηγούμενη χρονιά είχε σκαρφαλώσει στη δυτική κορυφογραμμή για να δει την πόλη, αλλά το στόμα της ήταν πολύ στεγνό για να καυχηθεί για αυτό.

Το πρώτο βέλος χτύπησε ένα παιδί.

[...]

Για δεύτερη φορά μέσα σε μισή μέρα η Λιβίρα βρέθηκε να σέρνεται από εδώ κι από εκεί, τυφλή και τρομοκρατημένη. Πονούσε περισσότερο αυτή τη φορά, καθώς το έδαφος από κάτω ήταν γεμάτο πέτρες και μύτες από το βράχο έσκιζαν τη σκληρή επιφάνεια σκόνης. [...] Μια σύγκρουση έριξε τη Λιβίρα στο έδαφος και κουλουριάστηκε, προστατεύοντας το κεφάλι της με τα χέρια, περιμένοντας να τελειώσει το χάος.

[...]

Όταν η ατμόσφαιρα καθάρισε εντελώς από τη σκόνη, οι στρατιώτες ελευθέρωσαν και τα υπόλοιπα παιδιά. Περπατούσαν γύρω από την Σέλυ σαν να μην ήταν εκεί, αρνούμενοι να δουν τι είχαν κάνει. Ήταν είκοσι άντρες στο σύνολο, οι έξι από αυτούς γεμάτοι πληγές. Ένας είχε το χέρι του σπασμένο, ένας άλλος είχε τρεις βαθιές, γεμάτες αίμα χαρακιές από το μέτωπο έως το πιγούνι του λαξευμένες από νύχια σάμπερ. Κάτω από τις βρωμιές, τα τζάκετ τους είχαν ένα έντονο κόκκινο χρώμα, πιο ζωντανό από οποιοδήποτε ύφασμα είχε αντικρύσει ποτέ της η Λιβίρα. Το χρώμα του φρέσκου αίματος.

Οι στρατιώτες έβαλαν τα παιδιά στη σειρά, αγνοώντας ερωτήσεις ή παράπονα, και τα απομάκρυναν από εκεί μες στο σούρουπο. Εγκατέλειψαν τη Σέλυ, η οποία βρισκόταν ακόμη με το πρόσωπο προς τα κάτω εκεί που είχε πέσει, ακόμη δεμένη στο σκοινί. [...] Η Λιβίρα δεν ήλπιζε για κάτι. Δεν ήξερε πού βρισκόταν το σπίτι τους ή πώς να περιγράψει την τοποθεσία. Η ιδέα ότι ίσως κάποια μέρα να βρισκόταν τόσο μακριά από τον καταυλισμό ώστε να μην γνωρίζει το δρόμο πίσω της είχε περάσει κάποτε από το μυαλό. Η ιδέα ότι ίσως να ήθελε να επιστρέψει, ποτέ. Ανάμεσα στους τόσους τρόπους που είχε ονειρευτεί να φύγει από το σπίτι της και να δραπετεύσει στην απεραντοσύνη του κόσμου, κανείς δεν ήταν τόσο ξαφνικός, βίαιος, πραγματικός και οριστικός όσο αυτός.

[...]

«Πού μας πηγαίνετε;» Η Λιβίρα ρώτησε τον χαρακωμένο στρατιώτη. «Πού πηγαίνουμε;» Μίλησε αργά και καθαρά σε περίπτωση που τα λόγια της ακούγονταν τόσο περίεργα σε αυτόν όσο περίεργος έδειχνε αυτός στα μάτια της. Αυτός σήκωσε το βλέμμα του από το σπαθί που ακόνιζε, μια από αυτές τις λεπτές καμπυλωτές λεπίδες που χρησιμοποιούσε το ιππικό, στις ιστορίες τουλάχιστον. «Ένα πράγμα που μισώ περισσότερο από τα παιδιά...» Ακόμα και στο σκοτάδι οι πληγές του έδειχναν αποκρουστικές. Ήταν βαθιές και, η Λιβίρα υπέθεσε, πολύ επώδυνες. «...είναι τα παιδιά με γαμημένο μεγάλο στόμα».

«Αλλά π-»

«Πω γαμώ τη τύχη μου. Με μεγάλο στόμα και ηλίθια. Στην πόλη. Θα κατανεμηθείτε εκεί».

[...]

«Τί θα μας συμβεί εκεί;» Η γλώσσα της Λιβίρα ήταν τόσο στεγνή που την ένιωθε άκαμπτη.

«Θα κατανεμηθείτε»

«Γιατί-»

Αλλά ο Μαλάρ την έβγαλε από τη δύσκολη θέση να ρωτήσει τί σήμαινε αυτό. «Θα σας κατανεμηθούν εργασίες μέσα στην πόλη και ως αντάλλαγμα θα τρέφεστε, θα πίνετε, θα σας παρέχεται στέγη και θα προστατεύεστε». Της έριξε μια ματιά συνοφρυωμένος. «Μην ενθουσιάζεσαι πολύ όμως- όσοι είναι απ' τη σκόνη κάνουν τις κωλοδουλειές».

Η Λιβίρα κοντοστάθηκε για λίγο, καθώς σκεφτόταν τί θα μπορούσε να αποτελεί μια κωλοδουλειά. Μια νέα σκέψη της πέρασε από το μυαλό.

«Αλλά γιατί οι άνθρωποι της πόλης έχουν φαγητό; Πώς πληρώνουν;»

«Είσαι πολύ έξυπνη για το δικό σου γαμημένο καλό, κορίτσι. Θα σε βάλει σε μπελάδες αυτό». Ο Μαλάρ κούνησε το κεφάλι του. Η σάρκα γύρω από τις χαρακιές που είχε λαξεύσει το σάμπερ στο πρόσωπό του ήταν ακόμη κατακόκκινη. Έσταζε ιδρώτας κάτω από τα μαλλιά του στα οποία είχαν εμφανιστεί οι πρώτες γκριζές τρίχες. Έδειχνε τόσο κουρασμένος όσο ένιωθε η Λιβίρα. «Γνώση. Με αυτό πληρώνουν. Ολόκληρη η πόλη υπάρχει για έναν λόγο. Εδώ είναι που ο προ- πάππους του βασιλιά Όανολντ έχτισε τη βιβλιοθήκη».

[...]

Η Λιβίρα ήταν βρώμικη όλη της τη ζωή, αλλά δεν είχε νιώσει ποτέ βρώμικη μέχρι που πέρασε μέσα από τις τεράστιες πύλες της πόλης. Είχε νιώσει μικροσκοπική μπροστά στην τεράστια

έκταση της Σκόνης αλλά ποτέ τόσο μηδαμινή μέχρι που τα τείχη από ψαμμόλιθο της Κραθ υψώθηκαν μπροστά της.

ΕΒΑΡ

Ο Έβαρ γύρισε απότομα βρίσκοντας τον Στάρβαλ να στέκεται από πίσω του. Κανείς ποτέ δεν άκουγε τον Στάρβαλ να πλησιάζει. Ο Στάρβαλ, ο μικρότερος και πιο μυστηριώδης από τα αδέρφια του, είχε χαθεί μες στον Μηχανισμό κρατώντας ένα βιβλίο που αφορούσε τις τέχνες της δολοφονίας. Περίεργο υλικό μελέτης για ένα παιδί, σκέφτηκε ο Έβαρ. Αρκετές δεκαετίες αργότερα, ο Μηχανισμός είχε πετάξει έξω και τα πέντε από τα χαμένα παιδιά που κατά λάθος είχε καταπιεί. Τα είχε ξεράσει όλα συγχρόνως, κανένα δεν έδειχνε ούτε μέρα μεγαλύτερο από την ηλικία που είχαν όταν τα κατάπιε. Κανένα τους δεν ήταν το ίδιο όμως. Στην περίπτωση του Στάρβαλ, τα περιεχόμενα αυτού του βιβλίου και ακόμα περισσότερων είχαν αποτυπωθεί στη ψυχή του. [...] Τα βιβλία με τα οποία χάθηκαν μες στον Μηχανισμό τους είχαν διδάξει, τους άφησαν με εξαιρετικά κοφτερές δεξιότητες. Η Κλόβις η πολεμίστρια, ο Κέρρολ με την ικανότητά του να «διαβάζει» το μυαλό, ο Μείλαντ με τις ιστορίες του. Ο Έβαρ είχε ξεπροβάλλει δίχως κάτι, απλά με την αίσθηση ότι κάτι είχε αποκοπεί από τη μνήμη του, αφήνοντας ένα τόσο βαθύ κενό που θα μπορούσε να πέσει μέσα και να μη βρεθεί ποτέ. Κάποιος είχε αποκοπεί, όχι κάτι. Αυτή ήταν εκεί έξω. Το ήξερε. Και τον χρειαζόταν.

[...]

Δεύτερος καλύτερος σε όλα. Αυτό ήταν ο Έβαρ. Ο Έβαρ δεν ήξερε καν τι βιβλίο είχε πάρει μαζί του στο Μηχανισμό εκείνη τη μοιραία μέρα, πάντως δεν του είχε δώσει κάποια δεξιότητα. Είχε αποδειχτεί κακός ακόμα και στο να δραπετεύσει. Τον στόχο να δραπετεύσει από την κάμαρα ο Έβαρ τον είχε θέσει από νωρίς, και τον είχε απασχολήσει ολοκληρωτικά για χρόνια παρόλο που οι υπόλοιποι τον θεωρούσαν μάταιο.

[...] Είχε διαβάσει πολλά βιβλία για ανθρώπους που είχαν δραπετεύσει από φυλακές, κάθε φυλακή πιο φρικτή και αδιαπέραστη από την άλλη. Πίστευε πως αυτό που ξεχώριζε εκείνα τα σπουδαία άτομα που κατάφεραν να κερδίσουν την ελευθερία τους ήταν το γεγονός ότι όλοι ήθελαν να δραπετεύσουν για κάτι, όχι από κάτι. Στόχευαν για έναν σκοπό. Σε αντίθεση με τους τρεις αδερφούς και τη μία αδερφή του, ο Έβαρ είχε ένα σκοπό. Έναν καλύτερο από μια απλώς ακόρεστη επιθυμία να μάθει τι υπήρχε πίσω από κάθε μία από τις τέσσερις λευκές πόρτες που

τους περιόριζαν. Έναν καλύτερο από τη λαχτάρα για νέους ορίζοντες ή την ανάγκη διαφορετικής παρέας από τα αδέρφια του. Ο Έβαρ είχε κάποιον να σώσει.

[...] Η ησυχία της βιβλιοθήκης και η μοναχικότητα των βημάτων του ακτινοβολούσαν τη μοναξιά που ακολουθούσε τον Έβαρ, εξωραΐζοντας την, μέχρι που εκείνη άρχισε να αστράφτει. Οι γονείς του Έβαρ, όλοι όσοι ήξερε ως παιδί, ήταν νεκροί εδώ και πολύ καιρό. Είχαν χαθεί στην παλίρροια του χρόνου, ενώ ο Έβαρ περνούσε τις δεκαετίες σε όποιο τέλος πάντων μέρος τον είχε φέρει ο Μηχανισμός. Είχε ελάχιστες αναμνήσεις από την εποχή πριν. Ο Μηχανισμός τις είχε μετατρέψει σε μια θολούρα.

ΛΙΒΙΡΑ

«Τί είναι η βιβλιοθήκη;» Η Λιβίρα δεν μπορούσε να κρατηθεί πολύ ώρα χωρίς να κάνει κάποια ερώτηση. Στη Σκόνη είχε μάθει να βρίσκει μόνη της τις απαντήσεις στις ερωτήσεις της, αλλά ποτέ δεν είχαν πάψει να αναδύονται από τα βάθη του μυαλού της και να κάθονται στην άκρη της γλώσσας της, πιέζοντας τη.

«Βιβλιοθήκη είναι ένα μέρος όπου φυλάσσονται και διατίθενται τα βιβλία», είπε ο Γιουτ. «Η βιβλιοθήκη, η συγκεκριμένη βιβλιοθήκη στην οποία πηγαίνουμε, είναι η μεγαλύτερη από όλες τις βιβλιοθήκες, με παρόμοιο τρόπο όπως αυτό το βουνό είναι μεγαλύτερο από τη μύτη σου».

Η Λιβίρα έγνεψε καταφατικά. Ο Μαλάρ είχε πει ότι η πόλη ευδοκιμούσε με αντάλλαγμα τη γνώση, και τώρα ήξερε ότι αυτή η γνώση μπορούσε να παγιδευτεί στο μελάνι. Μπορούσε να πιαστεί με λέξεις και να κλειδωθεί στις σελίδες ενός βιβλίου, όπως εκείνα που της είχαν δείξει στην Αίθουσα Κατανομής.

[...] «Εδώ είμαστε». Ο βιβλιοθηκάριος σταμάτησε μπροστά από μια μεγάλη δρύινη πόρτα και τη χτύπησε με τη λαβή από το μαστούνι του. «Θα σε αφήσω στη φροντίδα του Χιθ Λόγκαρις».

[...] Η πόρτα άνοιξε αρκετά ώστε να χώσει το κεφάλι του απέξω ένας άντρας, ένα αμβλύ φαλακρό κεφάλι σε αυτή τη περίπτωση, με ελάχιστα γκρίζα μαλλιά. Το βλέμμα του άντρα πέρασε φευγαλέα στον Γιουτ και η πόρτα άνοιξε τελείως. «Κύριε Γιουτ, δεν σας περίμενα...»

«Συγγνώμη για την ενόχληση, Χιθ. Σου έφερα μια νέα εκπαιδευόμενη».

[...] Ο Γιουτ έκανε στην άκρη αποκαλύπτοντας εντελώς τη Λιβίρα. «Να τη».

[...] «Πιστεύω πως έχει εκπαιδευτεί στα βασικά».

Ο Λόγκαρις ανέβασε τον τόνο της φωνής του. «Οι εκπαιδευόμενοι της χρονιάς αυτής έχουν ελλείψεις στην επιστημονική τους εκπαίδευση, και ίσα που τα βγάζουν πέρα στη καλλιγραφία. Και-»

Μέσα από τη μικρή παύση ο Γιουτ φώναξε, «Θα χρειαστεί να μάθει να διαβάζει. Και να γράφει. Και...όλα τα υπόλοιπα». Η πόρτα έκλεισε στα τελευταία του λόγια. «Θεώρησέ την τελείως άπειρη».

[...]

«Η γλώσσα αλλάζει με τα χρόνια, γίνεται αγνώριστη μέσα σε μόλις δέκα γενιές. Η βιβλιοθήκη μας είναι παλιά. Όχι παλιά σαν τις πόλεις και τους πολιτισμούς αλλά παλιά σαν αυτό το βουνό. Αφάνταστα λίγα από τα έργα της έχουν γραφτεί στη πρόσφατη ιστορία. Να περιμένετε πως θα παλεύετε με την αλλαγή. Τα βιβλία που έχετε μπροστά σας είναι απολιθώματα. Κατάλοιπα μιας προγενέστερης εποχής που επιβίωσαν πέρα από κάθε προσδοκία και ενάντια στη κοινή λογική. [...] Σας διδάσκω ότι ξέρω όχι για να μπορείτε να μεταφράζετε ολόκληρους τόμους - μολονότι αυτό θα απαιτείται όταν βιβλία κάποιας αξίας θα αναγνωρίζονται - αλλά για να μπορείτε να ψάχνετε μέσα στην απεραντοσύνη που διαθέτουμε ώστε να βρίσκετε αυτά που χρειαζόμαστε». [...] «Αυτό το κορίτσι» - έστρεψε το βλέμμα του στη Λιβίρα - «δεν μπορεί να διαβάσει ούτε να γράψει στη γλώσσα που με τόσο ενθουσιασμό πλαισιώνει τις υπερβολικά πολλές ερωτήσεις της. Ως νεοσύλλεκτοι, καθιστώ εσάς τους τέσσερις εκπαιδευόμενους να αλλάξετε αυτή την απαράδεκτη κατάσταση σε μια ελαφρώς πιο αποδεκτή».

ΕΒΑΡ

Μέχρι ο Έβαρ και ο Στάρβαλ να καταφέρουν να επιστρέψουν στη πισίνα, οι δύο Δραπέτες που είχαν επιζήσει είχαν ήδη χαθεί μέσα στις στοίβες των βιβλίων. Η Κλόβις και ο Κέρρολ τους περίμεναν με τη Αρωγό και τον Στρατιώτη. Ένα πολεμικό συμβούλιο. [...] Ο Έβαρ είχε αντιμετωπίσει ξανά Δραπέτες με τα αδέρφια του. Είναι κάτι πράγματα που διαρρέουν από τον Μηχανισμό, μαύρα φαντάσματα που αναζητούν μορφή ανάμεσα στις πολυάριθμες στοίβες βιβλίων και τρέφονται από παλιές ιδέες. Ο Κέρρολ έλεγε ότι η πάροδος του χρόνου είχε οδηγήσει στη φθορά του μηχανήματος.

[...]

Ο Κέρρολ ακούμπησε το χέρι στο πηγούνι του, αναζητώντας κάποια λύση καθώς έπαιζε με τα γένια του. Κοίταξε αργά γύρω του τους υπόλοιπους λες και επειδή ήταν ο ψηλότερος αυτό τον καθιστούσε αρχηγό. «Έχω διεξάγει μια μελέτη σχετικά με αυτό το ζήτημα. Η Αρωγός είχε την καλοσύνη να εντοπίσει κάποια σχετικά κείμενα...». Όλοι έστρεψαν προς την Αρωγό. Σε αντίθεση με το όνομά της, ήταν εξαιρετικά σπάνιο να λάβεις βοήθεια από εκείνη. Τους ανέθρεψε και τους μεγάλωσε, τους έμαθε να διαβάζουν σε έναν σημαντικό αριθμό γλωσσών και τους προστάτευε από το να πληγώνουν ο ένας τον άλλον αλλά και τους εαυτούς τους. Πέρα από αυτά, έδειχνε δεσμευμένη από περιορισμούς που της επέτρεπαν να παρέχει ελάχιστη βοήθεια είτε στον εντοπισμό βιβλίων είτε στην επιχείρηση αναζήτησης μιας εξόδου από τη βιβλιοθήκη. Δεν έλεγε καν πόσο εκτεινόταν η βιβλιοθήκη πέρα από τις πόρτες. [...]

«Οι τόμοι που μελετούσα αφορούσαν μηχανήματα από την αρχαιότητα που μοιάζουν να σχετίζονται με τον Μηχανισμό». Ο Κέρρολ ανέκτησε τη προσοχή από τα αδέρφια του. «Αυτό που διαρρέει από τον Μηχανισμό φαίνεται πως πρόκειται για περίσσεια δημιουργική ενέργεια - το καύσιμο που τροφοδοτεί την κανονική λειτουργία του και το οποίο, όταν χρησιμοποιείται σωστά, τραβάει το βιβλίο που έρχεται μέσα στον Μηχανισμό, παίρνοντας μορφή και ρότα από τις σελίδες του βιβλίου που επιθυμούμε να βιώσουμε. Ενώ, έξω από τον Μηχανισμό αυτό το πράγμα είναι, όπως έχουμε δει, επικίνδυνο. Μπορεί να πάρει προσωρινή μορφή από τα βιβλία στις στοίβες αλλά για να αποκτήσει κανονική υπόσταση χρειάζεται κάποιο άτομο».

«Αλλά γιατί είναι πάντα τόσο επιθετικό;» Ο Έβαρ μπορούσε ακόμα να δει το εντομοειδές να ορθώνεται πάνω στα γραφεία, με ορθάνοιχτα σαγόνια καθώς τους κυνηγούσε. «Τόσο καταστροφικό;»

«Ίσως επειδή αυτό υπάρχει μέσα μας». Η Κλόβις σήκωσε το βλέμμα της από ένα από τα μαχαίρια της που εξέταζε. «Μισούμε τις ζωές μας και ως εκ τούτου τους εαυτούς μας». [...]

«Ποιος το προκαλεί; Αυτό είναι το σημαντικό ερώτημα», είπε ο Στάρβαλ.

«Πρέπει να υπάρχει κάποιος;» Ρώτησε ο Έβαρ. «Δεν γίνεται απλά να έχει χαλάσει; Τα πράγματα χαλάνε. Φθείρονται».

«Στη βιβλιοθήκη;» Ο Στάρβαλ κούνησε το κεφάλι του. «Έχει τύχει ποτέ το φως να τρεμοπαίξει; Τα κείμενα μιλούν για την ηλικία της βιβλιοθήκης σε γεωλογικές περιόδους. Έχει φτιαχτεί για να αντέχει». [...]

«Κάποιος το προκαλεί», ο Στάρβαλ επέμεινε. «Πιστέψτε με. Ο Μηχανισμός δεν γίνεται απλώς να χάλασε. Ξέρω από φόνους. Κάποιος προσπαθεί να μας σκοτώσει όλους».

«Σάμπερ». Η Κλόβις έχωσε με δύναμη το μαχαίρι στο θηκάρι του με ένα σθένος που υπονοούσε πως φανταζόταν να το περνάει από το λαιμό ενός εχθρού.

«Ηρθαν από μόνοι τους», είπε ο Στάρβαλ. «Την τελευταία φορά. Λοιπόν, γιατί όχι και πάλι;»

«Εάν γνωρίζαμε πώς είχαν έρθει εδώ τότε ίσως να είχαμε μια απάντηση σε αυτό το ερώτημα». Ο Κέρρολ δεν κοίταξε την Κλόβις, αλλά όλοι τους ήξεραν ότι αυτή ήταν εκεί όταν είχαν έρθει τα σάμπερ, ήταν εκεί όταν έσφαξαν τους πάντες, σώθηκε μονάχα επειδή η μητέρα της την πέταξε μέσα στον Μηχανισμό.

ΛΙΒΙΡΑ

«Πώς ξέρουμε ότι αυτό το βιβλίο υπάρχει όντως;» Η Λιβίρα σήκωσε το χαρτί που τους είχε δώσει ο Κύριος Λόγκαρις. Προσπαθούσε να κατανοήσει τις λέξεις και το όνομα. «*Στοχασμοί για τη Μοναχικότητα*, του Αρκνάξις Λοξ. Ρελκιανά». Ο Άρπιξ είχε εξηγήσει ότι ο τίτλος και το όνομα είχαν μεταφραστεί από τα ρελκιανά, μια γλώσσα που κανείς τους δεν γνώριζε και στην οποία χρησιμοποιείται ένα εντελώς διαφορετικό αλφάβητο. Είχε προνοήσει να εξοπλιστεί με ένα ρελκιανό λεξικό από τη βιβλιοθήκη των εκπαιδευόμενων.

«Εάν ανακαλυπτόταν ότι δεν υπάρχει, αυτό θα χαλούσε την εικόνα του Άρχοντα Άλγκαρ», είπε ο Άρπιξ.

«Πώς μπορεί να το ξέρει αυτό κάποιος;» Η Λιβίρα στηρίχτηκε στα ράφια. Τα πόδια της είχαν κουραστεί, ο λαιμός της είχε ξεραθεί και δεν είχαν μετακινηθεί περισσότερο από δύο γιάρδες από το μέρος που ο Μίλαν είχε πάρει το πρώτο ευρετήριο.

«Θα ρωτούσε κάποιον αρωγό», είπε ο Άρπιξ.

«Οι αρωγοί σπάνια είναι εξυπηρετικοί, αλλά θα επιβεβαιώσουν την ύπαρξη ενός βιβλίου εάν τους ρωτήσεις».

Η Λιβίρα έγειρε το κεφάλι της με περιέργεια. «Αρωγός; Πού μπορούμε να βρούμε έναν και γιατί δεν θα μας έλεγαν που βρίσκεται το βιβλίο μας; Και αυτοί πώς ξέρουν που είναι;» Γνώριζε πως η μνήμη της ήταν πολύ καλύτερη από των περισσότερων ανθρώπων, αλλά να απομνημονεύσει το τίτλο κάθε βιβλίου στη βιβλιοθήκη ήταν σίγουρα αδύνατο.

«Τους βρίσκεις να περιφέρονται», η Τζέλλα απάντησε στην πρώτη της ερώτηση.

«Όχι συχνά», είπε η Κάρλοτ. «Το μέρος είναι μεγάλο και δεν υπάρχουν πολλοί».

[...] «Οι αρωγοί ξέρουν τα πάντα γιατί είναι μέρος της βιβλιοθήκης. Το κατάλληλο ευρετήριο μπορεί να είναι μπορεί και να μην είναι κάπου εκεί έξω αλλά είναι σίγουρα στο κεφάλι τους».

«Οι αρωγοί δεν είναι οι μόνοι που περιπλανιούνται εκεί πέρα», είπε η Κάρλοτ. «Υπάρχουν βοηθοί που είχαν κατασκευαστεί από βιβλιοθηκάριους πολύ καιρό πριν. Αλλά οι πιο πολλοί από αυτούς είναι χαλασμένοι».

[...] «Ψηφίζω να πάμε να βρούμε έναν από αυτούς τους αρωγούς». Η Λιβίρα απολάμβανε να μαθαίνει να διαβάζει και να χρησιμοποιεί αυτή τη δεξιότητα για να ξεκλειδώσει τα περιεχόμενα των βιβλίων. Από την άλλη πλευρά, όλη αυτή η ιστορία με τα ευρετήρια και τις κατηγοριοποιήσεις και το ψάξιμο σε αρχαίες λίστες για να βρουν ένα συγκεκριμένο βιβλίο σε ένα σύστημα ειδικά σχεδιασμένο για να είναι ασαφές... λοιπόν, αυτό δεν οδηγεί κάπου.

Ο Άρπιξ κούνησε το κεφάλι του. «Με τίποτα».

[...] «Ίσως να πάω εγώ να ρίξω μια ματιά».

[...] Η Λιβίρα το έσκασε μια ώρα αργότερα. Η αδέσμευτη φύση της, που αποτυπωνόταν και στο όνομά της, επαναστατική είχε χαρακτηριστεί από κάποιους, ανευθυνότητα και απερισκεψία από άλλους, είχε εκλείψει όσο ποτέ εξαιτίας της τραγωδίας στον καταυλισμό και την όλη αναταραχή της ύπαρξής της. Ωστόσο, οι ήρεμες εβδομάδες μελέτης είχαν ποτίσει το έδαφος και η ανθεκτικότητα της ανυπακοής της είχε αρχίσει να επανεμφανίζεται. [...] Από ό,τι φαίνεται, ένας κόσμος γεμάτος θαύματα περίμενε την Λιβίρα, και εκείνη, ήδη εκεί, να έχει χαθεί στο πρώτο δωμάτιο. Η Λιβίρα αναλογίστηκε το σχέδιο της περιπλάνησής της. Σκέφτηκε πως όσο πελώρια κι αν είναι η βιβλιοθήκη, θα ίσχυε κάποιο όριο σχετικά με το πόσο μακριά μπορεί να πάει κάποιος χωρίς τροφή και μονάχα με τη ποσότητα νερού που μπορεί να μεταφέρει. Δεν ήταν ακόμη σίγουρη εάν σκόπευε να δοκιμάσει αυτό το όριο ή να επιστρέψει πίσω, ύστερα από αυτό που υπολόγιζε πως θα ήταν μια ημέρα ταξίδι. Ένα μέρος της ανησυχούσε πως οι άλλοι ίσως έβρισκαν το καταραμένο βιβλίο μέσα στις δύο μέρες που τους είχε θέσει ως προθεσμία ο Κύριος Λόγκαρις, αφήνοντάς την, ως το μόνο που τους εμπόδιζε να πετύχουν.

ΕΒΑΡ

Ο Έβαρ δεν μπορούσε να καταλάβει ούτε και να αντισταθεί σε όποια δύναμη κι αν ήταν αυτή που τον προσέλκυσε σε αυτό το ασήμαντο βιβλίο. Σχεδόν έμοιαζε με ανάμνηση. Ίσως κάτι να

απελευθερώθηκε όταν ο Δραπέτης προσπάθησε να εισβάλλει στο μυαλό του. Έσκυψε να το σηκώσει. Ένα τίναγμα τον διαπέρασε μόλις το άγγιξε. Αναγνώριση. [...] Η πρώτη σελίδα ήταν κενή, το μόνο που υπήρχε ήταν μια μοναδική αράδα, λοξή, στη μέση, γραμμένη βιαστικά από κάποιο απρόσεκτο χέρι, που έδειχνε να είχε τερματιστεί προτού προλάβει να ολοκληρωθεί. Ο Έβαρ δεν είχε δει ποτέ ξανά κάτι αντίστοιχο. Κι όμως, το καταλάβαινε απόλυτα.

Έβαρ! Μη γυρίσεις τη σελίδα. Είμαι στην Αλλαγή. Βρες με στον πάτο-

[...]

Ο Έβαρ, ακόμη γεμάτος αναστάτωση, κράτησε το βιβλίο πάνω από το νερό, ενοχλημένος από την παιδιάστικη συμπεριφορά του, καθώς το έκανε. Τι θα μπορούσε να κάνει εάν του έπεφτε; Να βουτήξει να το πιάσει; Θα βυθιζόταν στον πάτο σαν μια σιδερένια μάζα - εάν υπήρχε καν πάτος...

Ξαφνικά, προτού η Αρωγός προλάβει να κινηθεί ή να διαμαρτυρηθεί, ο Έβαρ τράβηξε απότομα το βιβλίο στο στήθος του. Μια σκέψη του πέρασε από το μυαλό. Του ήρθε τέτοια αναλαμπή που το κεφάλι του βούιζε από το σοκ της ηλιθιότητάς του. *Βρες με στον πάτο.* Η αράδα έλεγε: «Βρες με στον πάτο». Ήταν άραγε τόσο απλό; Στο μεγάλο μέρος της βιβλιοθήκης όπου είχε πρόσβαση, όλα ήταν επίπεδα. Εκτός από εδώ.

Την σιγουριά του ακολούθησε αμέσως η αμφιβολία. Πώς θα μπορούσε να την βρει στον πάτο της πισίνας;

ΛΙΒΙΡΑ ΚΑΙ ΕΒΑΡ

«Ποια είσαι;» ρώτησε ο Έβαρ, αλλά εκείνη τη στιγμή αυτή παρατηρούσε για πρώτη φορά το περιβάλλον γύρω της και, καθώς έκανε μια στροφή αργά, στάθηκε, θαυμάζοντας κάθε λεπτομέρεια. Ο Έβαρ στάθηκε επίσης. Τελικά, το κορίτσι έστρεψε τα μαύρα μάτια της πάνω του. «Είσαι πολύ ψηλός». «Εγώ...» Αυτή η αναπάντεχη παρατήρηση τον αιφνιδίασε. «Εσύ είσαι αρκετά κοντή». Αυτός συνοφρυωμένος, προσπάθησε να ξαναβρεί τον ρυθμό της συζήτησης. «Από που ήρθες;»

Το κορίτσι ανασήκωσε το ένα φρύδι και κοίταξε με νόημα το μαύρο νερό της πισίνας, που ακόμη ήταν ταραγμένο από την ξαφνική ανάδυσή της.

«Θέλω να πω, τι είναι εκεί κάτω;»

«Κάτω;» Το κορίτσι συνοφρυώθηκε. «Ήρθα από την βιβλιοθήκη. Είμαι η Λιβίρα. Εσύ ποιος είσαι;»

«Έβαρ Εβεντάρνι».

[...] «Τι είναι αυτό το μέρος;» Η Λιβίρα πλησίασε τη διπλανή πισίνα.

«Δεν...» Ο Έβαρ παρακολουθούσε το παιδί να απομακρύνεται. Ήταν πολύ γενναία για τόσο μικρή. «Δεν ξέρω». Και τότε, επειδή η απάντησή του έμοιαζε ανεπαρκής, είπε: «Έψαχνα κάποιον».

Η Λιβίρα γύρισε προς τα πίσω και του χαμογέλασε λοξά, με τη μια πλευρά του στόματός της πρησμένη από κάποια πρόσφατη σύγκρουση. «Βρήκες κάποιον».

«Μια γυναίκα», είπε εκείνος.

«Αα». Εκείνη κοίταξε πάλι την πισίνα δίπλα της. «Κάθε μία από αυτές πρέπει να οδηγεί κάπου αλλού. Εδώ είναι κάτι σαν ένα ενδιαμέσο μέρος. Πόσες έχεις δοκιμάσει;»

«Εε, καμία».

«Καμία!» Η Λιβίρα τον κοίταξε εξεταστικά. «Μόλις έφτασες εδώ;»

«Προσπαθούσα να διαλέξω», είπε με αμυντικό τρόπο. «Είναι πάρα πολλές».

«Κι εσύ από την βιβλιοθήκη ήρθες;»

Αυτός έγνεψε καταφατικά. «Αλλά αυτή ήταν η μόνη έξοδος από τη μεριά μου. Είμαστε εγκλωβισμένοι εδώ και χρόνια, αιώνες. Εμείς-»

«Ποιο είναι το όνομά της;»

«Ποιανής;» Για μια στιγμή ο Έβαρ μπορούσε να σκεφτεί μόνο την Κλόβις.

Η Λιβίρα τον κοίταξε με αγανάκτηση και επέστρεψε στη μαύρη πισίνα. «Της γυναίκας που ψάχνεις».

«Εε, δεν ξέρω το όνομά της».

«Δεν ξέρεις πού βρίσκεσαι ούτε ποιον ψάχνεις;» Του έριξε μια ματιά, ίσως για πρώτη φορά εντυπωσιασμένη μαζί του. «Κι εγώ το ίδιο. Μόνο που εγώ ψάχνω ένα βιβλίο που δεν μπορώ να διαβάσω για κάποιον που μισώ».

«Ποιο βιβλίο ψάχνεις;» Δεν έμοιαζε σημαντικό, αλλά ο Έβαρ ένιωθε πως με αυτόν τον τρόπο έστρεφε τη συζήτηση αλλού, πέρα από το γεγονός ότι δεν ήξερε καν ποιον έψαχνε.

«*Στοχασμοί για τη Μοναχικότητα*, του Αρκνάξιν Λοξ», είπε το κορίτσι. «Είναι γραμμένο στα Ρελκιανά».

Ο Έβαρ έσμιζε τα φρύδια του. Δεν είχε ξανακούσει ποτέ αυτή την γλώσσα, και φυσικά ούτε το βιβλίο. «Δεν-» Αλλά το βλέμμα του έπεσε φευγαλέα σε μια φηγούρα ανάμεσα στα δέντρα, που τον έκανε να χάσει τα λόγια του. «Η Αρωγός!» Άρχισε να τρέχει. Μπορούσε να την δει πιο καθαρά τώρα, τοποθετούσε κάτι στο έδαφος, δίπλα σε μια μακρινή πισίνα. [...] Αλλά από τη μια στιγμή στην άλλη, στο επόμενο κενό ανάμεσα στα δέντρα που εμπόδιζαν τον ορίζοντα, αυτή είχε εξαφανιστεί. Έφτασε στην πισίνα μερικά δευτερόλεπτα μετά, η επιφάνεια ήταν αναταραγμένη. Στο γρασίδι, δίπλα στο χείλος της, υπήρχε ένα βιβλίο. Εκείνος το σήκωσε. Ήταν μικρό, δεμένο με κρεμ δέρμα. Δεν μπορούσε να διαβάσει τον τίτλο.

[...] Η Λιβίρα έριξε μια πλάγια ματιά στο βιβλίο στο χέρι του. «Εκείνη το άφησε αυτό;»

Ο Έβαρ της το έδωσε. «Ήταν δίπλα στην πισίνα».

Το κορίτσι τον κοίταξε συνοφρυωμένη και άνοιξε το στόμα της να μιλήσει, αλλά κάτι στο βιβλίο της τράβηξε την προσοχή. «Αυτό είναι!» Κούνησε το κεφάλι της. «Δεν το πιστεύω...»

«Αυτό;»

«*Στοχασμοί για τη Μοναχικότητα*». Του έδειξε το βιβλίο. «Αυτό είναι τρελό! Πώς βρέθηκε εδώ; Τι είναι αυτό το μέρος;»

LIVIRA

People never came to the settlement. Livira hadn't ever seen a visitor, had never met a single person who hadn't grown among the four dozen souls who sheltered in the huddled shacks. It was the sort of place that you went from, not to. [...] Now - someone was coming!

"Stranger!" Livira let the bucket fall and charged back through the bean rows, shouting her news, Katrin hard on her heels, eating dust. "Stranger!" She raced along the rows, rattling the drying beans in their pods. Only this morning she'd been watching the old men play stones and hollows, dreaming of an escape to something more, to a world that lay beyond the haze. Now that world was coming to her. "Stranger!" "What are you saying?" Aunt Teela caught Livira's arm in a steel grip as she emerged from the crop. "A stranger! Someone's coming!" Livira repeated at a lower, more comprehensible volume.

Teela's face stiffened as if a deadwasp had stung her. Her hand fell to her side. "Tell everyone".

Livira ran on, shouting. Something in her aunt's expression had put a chill into her and now edged her cries. The summoning bell took up the alarm.

"What do they want?" Livira stood with the others out by the well.

[...] Livira knew the answer to her own question. She just wanted an adult to give a different one. There wasn't anything they owned in the settlement that was worth walking across the Dust for. If someone had come here, then there was only one thing they were interested in taking. "Us", she whispered. "They want us".

"Sabber".

Livira didn't know who muttered it first but soon the word was on a dozen tongues. She could see it now. The figure wasn't human. [...] Old Kern said the city folk called them dog-men these days and had new theories about their unclean origins.

As the sabber closed the last twenty yards Livira finally understood its size. The creature stood at least eight feet tall. A scimitar hung from his belt. His hands were empty though, each sporting only three fingers, short-furred and ending in black talons.

“T’loth criis ’tyla loddotis!” He had a deep, throaty voice and his words chained into one long growl.

The five men stopped their advance midway between the settlers and the sabber.

“Go!” Kern gestured with his spear. “Away!”

“You are all my property now.” The sabber continued to pace towards them, empty-handed. “Resist and your lives are forfeit.”

[...]

“My wrists hurt.”

Someone had been saying that same thing over and over until it so irritated Livira that she lifted her head and realized that it had been her doing the complaining.

A rough rope bound her wrists together and a cord ran from the rope to a longer length to which a dozen other children were bound in a similar manner on alternating sides. Livira found that somehow she had been walking as part of this line of captives. Perhaps for miles. It was hard to get your bearings in the Dust and Livira recognized nothing save for the children around her. Katrin was three places ahead, Neera two places behind.

“My wrists hurt.” Livira said it again. The rope had rubbed them raw. Perhaps she had been dragged part of the way. Her head ached too, as if a knife had been stuck through the top of her skull.

The lead end of the main rope dangled from the hand of a sabber. [...] “Where are they taking us?”

[...]

In the distance, low hills rose, barren rock challenging the wind to grind it into the dust too. The sun sank to touch the distant ridges behind the children and still they hadn’t reached the hills ahead. Another mile and the children started to follow their shadows up the first incline most of them had ever encountered, shuffling sore-foot across dusty stone. Livira knew about slopes; the year before she had scaled the western ridges to get a glimpse of the city, but her mouth was too dry to boast about it.

The first arrow hit a child.

[...]

For the second time in half a day Livira found herself being dragged this way and that, blind and terrified. It hurt more this time, for the ground beneath her lay thick with stones and ridges of rock slashed up through the hard-packed dust. [...] An impact threw Livira to the ground and she curled up, shielding her head with both arms, waiting for the chaos to end.

[...]

As the dust cleared completely the soldiers cut the remaining children free. They stepped around Selly as if she wasn't there, refusing to see what they've done. There were twenty men in all, half a dozen bearing wounds. One had a broken arm, another bore three deep, bloody furrows running from forehead to chin, carved by a sabber's claws. Beneath the dirt, their jackets were a bright red, more vivid than any cloth Livira had ever seen. The colour of fresh blood.

The soldiers lined the children up, ignoring questions or complaints, and marched them off into the dusk. They abandoned Selly still face down where she'd fallen, still tied to the rope. [...] Livira wasn't hopeful. She didn't know where their home was or how to describe the location. The idea that she might one day find herself so far from the settlement as to not know the way back had occurred to her before. The idea that she might be eager to return never had. Among the many ways she had dreamed of leaving her home and escaping into the wideness of the world, none had been as sudden, violent, real and final as this.

[...] "Where are you taking us?" Livira asked the clawed soldier. "Where are we going?" She spoke slowly and clearly in case her words were as odd to him as his to her. He looked up from sharpening his sword, one of the thin curving blades that cavalry used, at least in the stories. "One thing I hate more than children..." Even in the dark his wounds looked ugly. They were deep and, Livira imagined, very painful. "... is fucking mouthly children."

"But wh-"

"Oh fuck my luck. Mouthly and fucking stupid. The city. You'll be allocated there."

[...]

"What's going to happen to us here?" Livira's tongue was so dry it felt stiff.

"You'll be allocated".

"Why-"

But Malar saved her the struggle of asking what that meant. “You’ll be allocated tasks within the city and in return you’ll be fed, watered, housed, and protected.” He glanced back at her frowning. “Don’t get too excited though – dust-rats get the shit jobs.”

Livira trudged on for a while, mulling over what might constitute a shit job. A new thought occurred to her.

“But why bring the city people food? How do they pay?”

“You’re too clever for your own fucking good, girl. Get you into trouble, that will.” Malar shook his head. The flesh around the furrows the sabber had curved across his face was still an angry red. Sweat run from beneath hair streaked with the first touch of grey. He looked as tired as Livira felt. “Knowledge. That’s what they pay with. Whole city’s here for one reason. This is where King Oanold’s great-grandfather built the library.”

[..]

Livira had been dirty her whole life, but she had never felt dirty until she stepped through the vast gates of the city. She had been dwarfed by the great expanse of the Dust but never felt small until the sandstone walls of Crath rose above her.

[...]

EVAR

Evar turned with a start to find Starval standing behind him. Nobody ever heard Starval coming. The smallest and darkest of his brothers, Starval had been lost in the Mechanism while carrying a book concerned with the arts of assassination. Strange reading material for a child, Evar thought. Many decades later, the Mechanism had spat out all five of the lost children it had inadvertently swallowed. It had vomited them up together, none of them seeming a day older than when they were taken. None of them were the same though. In Starval’s case, the contents of that book and more beyond had been printed on his soul. [...] The books they were lost with in the Mechanism had tutored them, left them with skills honed to the sharpest possible edge. Clovis the warrior, Kerrol with access to the levers of the mind, Mayland with his histories. Evar had emerged with nothing, just the sense that something had been torn from his memory, leaving a chasm so wide he could fall into it and never be found. Someone had been torn away, not something. She was out there. He knew that. And she needed him. [...]

Second best at everything. That was Evar. Evar didn't even know what book he had taken into the Mechanism on that fateful day, but it hadn't given him a skill. He'd even proven himself to be bad at escaping. The task of escaping the chamber was one that Evar set very early on, and it had occupied him wholly for years despite the others calling it an exercise of futility.

He had read many books about people who had escaped from prisons, each prison more terrible and impenetrable than the next. It seemed to him that what had set apart those remarkable individuals who did indeed win free was that they all had something to escape for rather than from. A reason to aim themselves at. Unlike his three brothers and one sister, Evar had a reason. A better one than simply an unquenchable desire to know what lay behind each of the four white doors that confined them. A better one than the ache for new horizons or the need for any company other than that of his siblings. Evar had someone to save.

The library's silence and the solitude of his walk polished the stone of Evar's ever-present loneliness, burnishing it until it gleamed with a high shine. Evar's parents, everyone he had known as a child, were long dead. Time's tide had carried them off while Evar passed the decades away in whatever place the Mechanism had held him. He had few memories of the time before. The Mechanism had reduced that to a blur.

LIVIRA

"What's the library?" Livira could only go for so long without asking a question. On the Dust she had learned to answer them for herself, but they had never ceased to bubble from the depths of her mind and sit behind her tongue, building pressure.

"A library is a place where books are kept and made available," Yute said. "The library, the particular library to which we are ascending, is the greatest of all libraries by a similar margin to that by which this mountain is greater than your nose."

Livira nodded to herself. Malar had said the city thrived by trading knowledge, and she now knew that knowledge could be trapped in ink. It could be snared in words and locked to the pages of a book such as those she'd been shown in the Allocation Hall.

[..] "Here we are." The librarian stopped before a large oak door and rapped on it with the handle of his cane. "I'm going to leave you in the tender care of Heeth Logaris."

[..] The door opened enough for a man to poke his head out, a blunt bald head in this case, fringed with greying hair. The man's gaze flitted towards Yute, and the door opened wide. "Master Yute, I wasn't expecting..."

"Apologies for the interruption, Heeth. I've brought you a new trainee."

[..] Yute stepped aside, revealing Livira more thoroughly. "Here she is."

[..] "I trust she's been trained in the basics." Logaris raised his voice. "This year's trainees have been lacking in their scientific education, and barely adequate at penmanship. And-"

Through the narrowing gap Yute called, "She'll need to be taught to read. And to write. And... all the other stuff." The door closed on his last words. "Consider her a blank slate."

[..]

"Language changes as it ages, becoming unrecognizable to itself in just ten generations. Our library is old. Not old like cities and civilizations but old like this mountain. Vanishingly few of its works have been written in living memory. Expect to wrestle with change. The books before you are fossils. Relics of an earlier age that have survived against all odds and in the face of common sense itself. [...] I teach you what I know not so that you can translate whole volumes – though that will be required when books of sufficient value are identified – but so you can hunt through the vastness of what we have in order to find what we need." [...] "This girl" – he fixed his gaze on Livira – "can neither read nor write in the tongue in which she so eagerly frames her over-many questions. As our newest recruits I am charging you four trainees to change that unacceptable fact into a slightly more palatable one."

EVAR

By the time Evar and Statval made it back to the pool the two surviving Escapes had already lost themselves among the stacks. Clovis and Kerrol were waiting for them with the Assistant and the Soldier. A council of war. [...] Evar had fought Escapes before with his siblings. The things leaked from the Mechanism, black ghosts seeking form among the richness of the book stacks, feeding on old ideas. Kerrol said age had finally reached into the device and cracked it. [...]

Kerrol set a hand to his chin, perhaps seeking gravitas amid the stubble. He looked slowly around at them all as if being the tallest somehow made him their leader. "I've conducted a

study into the matter. The Assistant was good enough to locate some relevant texts...” Heads turned towards the Assistant. Despite her name, getting assistance from her was extremely rare. She’d fed and raised them, equipped them to read in a considerable number of languages, and protected them from hurting each other and themselves. Beyond that she seemed bound by constraints that allowed her to be of very little help either in the locating of books or in the business of finding a way out of the library. She wouldn’t even say how far beyond the doors the library extended. [...]

“The tomes I’ve been reading concern devices from antiquity that seem related to the Mechanism.” Kerrol reclaimed his siblings’ attention. “What’s leaking from the Mechanism appears to be excess creative energy – the fuel that powers its proper function and which, when used correctly, draws on the book brought into the Mechanism, taking its form and direction from the pages we wish to experience. When outside the Mechanism the stuff is, as we’ve seen, dangerous. It can take passing form from the books in the stacks but to be properly sustained it needs a person.”

“But why’s it always so aggressive?” Evar could still see the insectoid looming over the desks, jaws wide as it hunted them. “So destructive?”

“Perhaps that’s what’s inside us.” Clovis looked up from inspecting one of her knives. “We hate our lives and hence ourselves.” [...]

“Who’s doing it? That’s the important question,” Starval said.

“Does there have to be a who?” Evar asked. “Can’t it just be broken? Things break. Things wear out.”

“In the library?” Starval shook his head. “Has the light ever so much as flickered? The texts talk about the library’s age in geological terms. It’s built to last.” [...]

“Someone’s doing it,” Starval insisted. “Trust me. The Mechanism didn’t just break. I know murder. Someone is trying to kill us all.”

“Sabbers.” Clovis slammed her knife back into its sheath with an energy that suggested she was imagining driving it into an enemy’s neck.

“They came themselves,” Starval said. “Last time. So why not again?”

“If we knew how they came here then we might have an answer to that question.” Kerrol didn’t look at Clovis, but they all knew she was there when the sabbers came, there when they slaughtered everyone, saved only because her mother threw her into the Mechanism.

LIVIRA

“How do we know this book even exists?” Livira held up the paper that Master Logaris had given them. She puzzled through the words and then the name. ‘Reflections on Solitude, by Arqnaxis Lox. Relquian.’ Arpix had explained that the title and name were translated from Relquian, a language none of them knew and which used a totally different alphabet. He’d had the foresight to equip himself with a Relquian dictionary from the trainee library.

“It would reflect poorly on Lord Algar if it were later found not to exist,” Arpix said.

“How would anyone know?” Livira slumped against the shelves. Her legs were tired, her throat was dry, and they hadn’t moved more than two yards from the place where Meelan had pulled out the first index.

“They would ask an assistant,” Arpix said. “Assistants are rarely helpful, but they will confirm the existence of a book if asked.”

Livira tilted her head, intrigued. “An assistant? Where would we find one and why wouldn’t they just tell us where our book is? And how do they know anyway?” She knew her memory was much better than most people’s, but to memorize the title of every book in the library was surely impossible.

“You find them wandering,” Jella answered her first question.

“Not often,” Carlotte said. “It’s a big place and there aren’t many.”

[...] “Assistants know everything because they’re part of the library. The master index may or may not be out there somewhere but it’s definitely in their heads.”

“The assistants aren’t the only thing wandering out there,” Carlotte said. “There are helpers that were built by librarians long ago. But most of them are broken.”

[...] “I vote we go and find one of these assistants.” Livira had enjoyed learning to read and loved using the skill to unlock contents of books. On the other hand, this whole business of

indexes and categorizations and hunting through ancient lists to find a particular book in a system designed specifically to be opaque...well, that could go down itself a hole.

Arpix shook his head. "Absolutely not."

[...] "Maybe I'll go and have a little look."

[...]Livira escaped an hour later. The irrepressible nature for which she had been named, called rebellion by some, irresponsibility and recklessness by others, had been stomped further down than ever before by the tragedy at the settlement and the total upheaval of her existence. Quiet weeks of study had, however, watered the ground and the hardy strands of her disobedience had begun to re-emerge. [...]Clearly, a landscape of wonder waited for Livira, and here she was, lost in the first room. Livira considered her travel plans. It seemed to her that however large the library might be there was an effective limit on it set by how far a person could get without food and with only the water they could carry. She wasn't yet sure if she intended to test that limit or to turn back after what she guessed was a day's travel. Part of her worried that the others might find the damn book within the two days Master Logaris had allocated, leaving her as the only impediment to success.

EVAR

Evar could neither understand nor resist whatever force it was that drew him to the unremarkable book. It almost felt like memory. Perhaps something had been broken free when the Escape tried to invade his mind. He bent to pick it up. A shock ran through him as he touched it. Recognition. [...] The first page was blank save for a single line slanted across the middle, written in haste by a careless hand, seemingly terminated in mid flow. Evar had never seen another example. And yet he understood it perfectly.

Evar! Don't turn the page. I'm in the Exchange. Find me at the bottom-

[...]

Evar, still gnawed by frustration, held the book out over the water, ashamed of his childish pique even as he did so. What would she do if he dropped it? Jump in after it? She would sink to the bottom like a lump of iron- if there even was a bottom...

Instantly, before the Assistant could move or protest, Evar jerked the book back to his chest. A thought had struck him. It hit home hard enough to leave his head echoing with shock at his

own stupidity. Find me at the bottom. The line read: "Find me at the bottom". Could it be so simple? In the great acreage of library to which he had access, everything was level. Except here.

Doubt followed hard on the heels of certainty. How could he find her at the bottom of the pool?

LIVIRA & EVAR

"Who are you?" Evar asked, but at that point she noticed her surroundings for the first time and stood, turning in a slow circle, drinking it all in. Evar stood too. Eventually, the girl's dark eyes returned to him. You're very tall." "I..." The unexpected observation caught him off balance. "You're quite short." He frowned and tried to get the conversation back on track. "Where did you come from?"

The girl elevated one eyebrow at that and glanced meaningfully back at the pool's black water, still dancing from her sudden emergence.

"I mean, what's down there?"

"Down?" The girl echoed his frown. "I came from the library. I'm Livira. Who are you?"

"Evar Eventari."

[...] "What is this place?" Livira wandered over to the next pool.

"I..." Evar watched the child go. She was very bold for someone so small. "I don't know." And then, because it seemed an insufficient answer: "I was looking for someone."

Livira turned around and offered a lopsided grin, the side of her mouth swollen from some recent impact. "You found someone."

"A woman," he said.

"Oh." She looked back at the pool she stood beside. "Each of these must go somewhere else. This is an in-between kind of place. How many have you tried?"

"Uh, none."

"None!" Livira peered at him. "Have you only just got here?"

"I was choosing," he said defensively. "There are a lot of them."

“You came from the library too?”

He nodded. “But this was the only way out from my part. We’ve been trapped for years, centuries. We-”

“What’s her name?”

“Whose?” For a moment Evar could only think of Clovis.

Livira rolled her eyes and came back to the black pool. “The woman you’re looking for.”

“I, uh, I don’t know her name.”

“You don’t know where you are or who you’re looking for?” She glanced his way, perhaps impressed by him for the first time. “I’m doing the same sort of thing myself. Only I’m after a book I can’t read for someone I hate.”

“Which book do you want?” It didn’t seem important, but Evar felt it steered the conversation away from the fact he didn’t even know who he was searching for.

“Reflections on Solitude, by Arqnaxis Lox,” the girl said. “It’s written in Relquian.”

Evar furrowed his brow. He’d never even heard of Relquian, let alone the book. “I-” But a figure glimpsed between the trees stole whatever he’d been about to say. “The Assistant!” He started to run. He could see her more clearly now, putting something down beside a distant pool. [...] But between one moment and the next, in the briefest of gaps as intervening trees interrupted his line of sight, she was gone. He arrived at the pool seconds later to find it still dancing. A book lay on the grass at the edge. He picked it up. A small thing bound in creamy leather. He couldn’t read the title.

[...] Livira squinted at the book in his hand. “Did she leave that?”

Evar offered it to her. “It was by the pool.”

The girl frowned at him and opened her mouth to speak but something about the book caught her attention. “This is it!” She shook her head. “I don’t believe this...”

“It?”

“Reflections on Solitude.” She shook the book at him. “This is crazy! How is it here? What is this place?”

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Σε αυτό το σημείο, ακολουθεί ένας διεξοδικός σχολιασμός της διαδικασίας που ακολούθησε η μεταφράστρια κατά την μετάφραση του παραπάνω κειμένου στην ελληνική γλώσσα, όπου θα αναλύεται η μεταφραστική εντολή, η ανάλυση του κειμένου πηγής, τα μεταφραστικά προβλήματα καθώς και ο τρόπος αντιμετώπισής τους. Τέλος, ο σχολιασμός θα ολοκληρωθεί με την αξιολόγηση της ποιότητας του παραπάνω μεταφράσματος. Ο σχολιασμός που παρατίθεται στη συνέχεια έχει στηριχθεί κατά βάση στις λειτουργικές προσεγγίσεις της Γερμανίδας μεταφρασεολόγου Christiane Nord².

Περί της Μεταφραστικής Εντολής

Η μεταφραστική εντολή, ή κατά την Nord, το λεγόμενο πακέτο μεταφραστικών οδηγιών απαρτίζεται από ορισμένους παράγοντες που καθορίζουν τον λόγο, τον σκοπό για τον οποίο ο μεταφραστής αποφασίζει να αποδώσει ένα κείμενο από μία γλώσσα σε μια άλλη. Οι Vermeer και Reiss είναι εκείνοι που εισάγουν στον κόσμο της μεταφραστικής επιστήμης για πρώτη φορά την έννοια του σκοπού ως τη «*βασική αρχή που καθορίζει κάθε μεταφραστική διαδικασία*»³ (Nord, 2014: 70), δημιουργώντας ένα νέο θεώρημα, τη *θεωρία του Σκοπού*. Σε αυτό το πλαίσιο, η Nord στηρίζει την δική της προσέγγιση σχετικά με την ανάλυση της μεταφραστικής εντολής, με βάση πέντε καθοριστικούς παράγοντες.

Ο πρώτος παράγοντας σχετίζεται με τις *επιδιωκόμενες κειμενικές λειτουργίες*, όπου στην περίπτωση του παρόντος κειμένου πηγής (ΚΠ) το κείμενο είναι λογοτεχνικό και λειτουργεί με αισθητικό και ψυχαγωγικό ίσως τρόπο. Όσον αφορά το κείμενο-στόχος (ΚΣ) δηλαδή το μετάφρασμα, η μεταφράστρια επιδίωξε πρωτίστως την διατήρηση της λογοτεχνικής φύσης του πρωτοτύπου και έπειτα την μετάδοση της αισθητικής και ψυχαγωγικής λειτουργίας στη γλώσσα-στόχος.

Ο δεύτερος παράγοντας που καθορίζει την μεταφραστική εντολή είναι ο *πομπός* και ο *παραλήπτης/δέκτης*. Στην συγκεκριμένη περίπτωση ο πομπός τόσο στο ΚΠ όσο και στο ΚΣ είναι ο συγγραφέας του κειμένου, ο Mark Lawrence. Είναι θαρρώ κατανοητό πως ο ρόλος του

² Christiane Nord, (2014), *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα: Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*, (Σ. Π. Γραμμενίδης, Δ. Δ. Λάμπρου Μετ.). Αθήνα: Δίαυλος.

³ Christiane Nord, (2014), *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα: Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*, (Σ. Π. Γραμμενίδης, Δ. Δ. Λάμπρου Μετ.). Αθήνα: Δίαυλος.
σ. 70

μεταφραστή είναι καθαρά διαμεσολαβητικός, στοχεύει μονάχα δηλαδή στην μετάδοση του νοήματος του κειμένου στην κουλτούρα-στόχος, επομένως στο μετάφρασμα πομπός θεωρείται ο δημιουργός του πρωτοτύπου. Σύμφωνα με την Nord, ένα λογοτεχνικό κείμενο συνήθως «απευθύνεται σε δέκτες με συγκεκριμένες προσδοκίες, οι οποίες καθορίζονται από την λογοτεχνική εμπειρία τους»⁴ (2014: 179). Επομένως, στην περίπτωση του *The book that wouldn't burn*, θα λέγαμε ότι το ΚΠ αρχικά απευθύνεται σε αγγλόφωνο κοινό κι έπειτα σε κατά κύριο λόγο λάτρεις της λογοτεχνίας του φανταστικού και της επιστημονικής φαντασίας, καθώς και θαυμαστές του συγγραφέα. Όσον αφορά το ΚΣ, τα χαρακτηριστικά των παραληπτών δεν αποκλίνουν ιδιαίτερα από εκείνων του ΚΠ, η μόνη διαφορά είναι ότι απευθυνόμαστε αυτήν την φορά σε ελληνόφωνο κοινό, όπου παρά τις πολιτισμικές διαφορές που συναντάμε μεταξύ των παραληπτών του ΚΣ και του ΚΠ, η μετάφραση στοχεύει στην όσο το δυνατόν καλύτερη μετάδοση του νοήματος του κόσμου του Lawrence.

Οι επόμενοι δύο παράγοντες που καθορίζουν την μεταφραστική εντολή είναι η **τοποθεσία** και ο **χρόνος πρόσληψης του κειμένου** και το **μέσο μετάδοσής** του. Στην δική μας περίπτωση, η τοποθεσία πρόσληψης είναι το Ηνωμένο Βασίλειο το έτος 2023, όπου εκδόθηκε το ΚΠ για πρώτη φορά και η τοποθεσία και ο χρόνος πρόσληψης του ΚΣ είναι η σύγχρονη Ελλάδα το έτος 2024 και έπειτα. Το μέσο μετάδοσης το ΚΠ αποτελεί μια έντυπη σκληρόδετη έκδοση του μυθιστορήματος με συνολική έκταση 566 σελίδες, ενώ το ΚΣ στην παρούσα φάση διατίθενται στην παραπάνω ηλεκτρονική μορφή.

Τέλος, ο πέμπτος και τελευταίος καθοριστικός παράγοντας αποτελεί το **κίνητρο** του πομπού για την δημιουργία του κειμένου. Σύμφωνα με την Nord, στον κόσμο της μυθοπλασίας ένας συγγραφέας προσπαθεί «περιγράφοντας έναν εναλλακτικό ή φανταστικό κόσμο, να εκθέσει την προσωπική του άποψη για την πραγματικότητα»⁵ (2014: 178) και σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσαμε να διαφωνήσουμε με την παραπάνω οπτική, καθώς ο ίδιος ο Lawrence έχει αναφέρει χαρακτηριστικά πώς πρόθεσή του δεν είναι η προώθηση κάποιας φιλοσοφίας, αλλά μέσα από την ανάγνωση αυτής της υφασμένης με τη φαντασία ιστορίας ελπίζει ο αναγνώστης

⁴ Christiane Nord, (2014), *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα: Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*, (Σ. Π. Γραμμενίδης, Δ. Δ. Λάμπρου Μετ.). Αθήνα: Διάυλος, Σ. 179

⁵ Christiane Nord, (2014), *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα: Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*, (Σ. Π. Γραμμενίδης, Δ. Δ. Λάμπρου Μετ.). Αθήνα: Διάυλος, Σ. 178

να εντοπίσει κάποια ίχνη αλήθειας σχετικά με τις ανθρώπινες συνθήκες⁶. Πράγματι, δεν είναι διόλου δύσκολο να αντιληφθεί ο αναγνώστης την αλήθεια, τα σημεία εκείνα που καθρεπτίζουν την πραγματικότητα. Πιο συγκεκριμένα, η ηρωίδα του μυθιστορηματός μας, η Λιβίρα, είναι μια νεαρή κοπέλα που μεγαλώνει σε έναν καταυλισμό, χωρίς πρόσβαση σε βασικές ανάγκες, μια ανθρώπινη συνθήκη που παρατηρούμε ακόμα και σήμερα σε ορισμένες περιοχές της υφηλίου, όπως σε κράτη της Αφρικής και της Ασίας, όπου μια σημαντική μερίδα του πληθυσμού αντιμετωπίζει καθημερινά ζωτικής σημασίας προβλήματα. Για ανθρώπους σαν την Λιβίρα η γραφή και η ανάγνωση αποτελούν πολυτέλεια, επομένως διόλου εντύπωση μας κάνει το γεγονός πως η ηρωίδα μας δεν κατείχε τις δεξιότητες αυτές, αλλά τις έμαθε αργότερα, κατά την εγκατάστασή της στην πόλη. Σχετικά όμως με το ΚΣ, το κίνητρο που οδήγησε στη μετάφραση του παραπάνω κειμένου είναι πρωτίστως η γνωριμία του κόσμου του Lawrence στο ελληνόφωνο αναγνωστικό κοινό, καθώς το μυθιστόρημα αυτό αποτελεί πραγματικά ένα αριστούργημα στον κόσμο της σύγχρονης λογοτεχνίας του φανταστικού. Επομένως, είναι σημαντικό να υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης σε αυτό το έργο και από το ελληνόφωνο κοινό.

Ανάλυση του Κειμένου Πηγής

Όπως χαρακτηριστικά έχει πει η Nord «το γεγονός ότι δίνεται προτεραιότητα στον στόχο του μεταφράσματος δεν σημαίνει ότι το κείμενο-πηγή είναι άνευ σημασίας»⁷ (2014: 142) καθώς αποτελεί την βάση της μεταφραστικής διαδικασίας. Καθώς έχει γίνει ήδη μία εκτενής αναφορά σχετικά με την βιογραφία του συγγραφέα και το λογοτεχνικό του έργο, θαρρώ πως έχει έρθει η κατάλληλη στιγμή να επικεντρωθούμε στο περιεχόμενο των παραπάνω διάσπαρτων αποσπασμάτων από το μυθιστόρημα, προκειμένου ο αναγνώστης να είναι ικανός να «ενώσει τα κομμάτια» και να κατανοήσει στο έπακρο τον φανταστικό αυτό κόσμο που ξετυλίγεται στα μάτια του.

⁶ Mark Lawrence(χ.χ.), *About the Author*, στο *The official website of Mark Lawrence*. Ανακτήθηκε από: <https://www.marklawrence.buzz/>

⁷ Christiane Nord, (2014), *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα: Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*, (Σ. Π. Γραμμενίδης, Δ. Δ. Λάμπρου Μετ.). Αθήνα: Διάυλος, σ. 142

Βρισκόμαστε στη Σκόνη, ένα απέραντο άγονο μέρος δίχως ζωή ή πολιτισμό. Η Λιβία έχει μεγαλώσει σε έναν από τους καταυλισμούς που βρίσκονται διάσπαρτοι στη Σκόνη όπου οι άνθρωποι ζουν σε καλύβες, με τα απολύτως απαραίτητα και τρέφονται με φασόλια, το μοναδικό είδος καλλιέργειας που μπορεί να ευδοκιμεί σε αυτό το άγονο μέρος. Οι πιο πολλοί άποικοι δεν έχουν ποτέ τους απομακρυνθεί από τον καταυλισμό, επομένως η ξαφνική εμφάνιση των *σάμπερ*, αυτών των τερατόμορφων πλασμάτων, ήταν κάτι εντελώς πρωτόγνωρο και τρομακτικό για εκείνους. Για άγνωστους λόγους, τα *σάμπερ* επιτίθενται και αφανίζουν τους αποίκους του καταυλισμού, εκτός από τα παιδιά τα οποία παίρνουν μαζί τους προς έναν άγνωστο προορισμό. Κατά την διαδρομή τους μέσα από τη Σκόνη, δέχονται επίθεση από μια ομάδα ανθρώπων στρατιωτών, οι οποίοι απελευθερώνουν τα αιχμάλωτα παιδιά και τα παίρνουν μαζί τους στην πόλη. Όπως θα έχετε ήδη καταλάβει η Λιβία είναι ένα από αυτά τα παιδιά.

Κατά την άφιξή τους στην Κραθ, οι άνθρωποι της πόλης κατανέμουν στα παιδιά διάφορες εργασίες, ανάλογα με τις δεξιότητές τους, με αντάλλαγμα τροφή, στέγη και προστασία. Η πόλη είναι χτισμένη γύρω από μία απέραντη βιβλιοθήκη, ένα μέρος που θα αποτελέσει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της ιστορίας. Το ανήσυχο και φιλομαθές πνεύμα της Λιβίας δεν αργεί να γίνει αντιληπτό από τον Γιουτ, έναν ηλικιωμένο βιβλιοθηκάριο, ο οποίος, παρά το γεγονός ότι το κορίτσι δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση, την οδηγεί στην βιβλιοθήκη προκειμένου να εκπαιδευτεί ως βιβλιοθήκARIOS. Εκεί, η Λιβία μαθαίνει πως η γνώση *«μπορούσε να πιαστεί με λέξεις και να κλειδωθεί στις σελίδες ενός βιβλίου»*, και δεν αργεί να αγαπήσει την ικανότητα της ανάγνωσης και των κόσμων των βιβλίων. Ο καθηγητής που έχει αναλάβει την εκπαίδευση της, αναθέτει στην Λιβία και άλλα τέσσερα παιδιά μια αποστολή: να αναζητήσουν και να βρουν στην βιβλιοθήκη ένα βιβλίο το οποίο είναι γραμμένο σε μια αρχαία, ξεχασμένη γλώσσα. Τα πέντε παιδιά, πολύ σύντομα συνειδητοποιούν την τεράστια δυσκολία της συγκεκριμένης αυτής αποστολής, αφού η βιβλιοθήκη είναι απέραντη, αποτελείται από εκατοντάδες κάμαρες, τις οποίες θα χρειαζόταν πολύς καιρός, μήνες ή και χρόνια, να διασχίσει κανείς. Η επαναστάτρια Λιβία αποφασίζει, παρά τις αντιρρήσεις των συμμαθητών της, να αναζητήσει κάποιον αρωγό, πλάσματα σχεδιασμένα από τους βιβλιοθηκάρχους που σκοπός τους είναι να βοηθούν στην αναζήτηση βιβλίων. Οι αρωγοί όμως είναι ελάχιστοι και η βιβλιοθήκη απέραντη, επομένως η Λιβία κατά την περιπλάνησή της στη βιβλιοθήκη χάνει τον δρόμο της, ώσπου ανακαλύπτει μια διαφορετική κάμαρα από όσες είχε προσπεράσει, όπου μέσα σε αυτήν υπάρχει μια φωτεινή πύλη. Φυσικά, το περίεργο πνεύμα της

Λιβίρα δεν μπορεί να αντισταθεί σε αυτό που αντικρύζει ανάμεσα στα ράφια των βιβλίων, έτσι η ηρωίδα μας πλησιάζει την πύλη και πέφτει μέσα.

Ο δεύτερος ήρωας του βιβλίου είναι ο Έβαρ. Σε αντίθεση με την Λιβίρα, ο Έβαρ βρίσκεται εγκλωβισμένος σε μια κάμαρα της βιβλιοθήκης εδώ και δεκαετίες, μαζί με άλλα τέσσερα παιδιά, τα οποία χαρακτηρίζει ως αδέρφια του. Τα πέντε παιδιά, πριν από πολλά χρόνια, χρησιμοποίησαν για λόγους που κανείς τους δεν θυμάται τον Μηχανισμό, ένα μηχάνημα που βρίσκεται σε αυτή την κάμαρα, όπου εισέρχεται κανείς με ένα βιβλίο, και αυτό χρησιμοποιώντας δημιουργική ενέργεια, ζωντανεύει τις ιστορίες των βιβλίων. Ο Μηχανισμός απέβαλλε συγχρόνως από μέσα του τα πέντε παιδιά, αλλοιώνοντας την μνήμη τους και εγκλωβίζοντας τους στην βιβλιοθήκη. Κανείς τους δεν έχει αναμνήσεις από τη προηγούμενη ζωή του. Παρέα με τα παιδιά στη κάμαρα αυτή είναι εγκλωβισμένοι μια αρωγός, και ο Στρατιώτης, ένα κατασκεύασμα παρόμοιο με την αρωγό, οι οποίοι επιμελήθηκαν όλα αυτά τα χρόνια την ανατροφή και την προστασία τους.

Ο Μηχανισμός για λόγους ανεξήγητους αποβάλλει ανά τακτά χρονικά διαστήματα από μέσα του κάποια επιθετικά μαύρα πλάσματα, τους Δραπέτες, τους οποίους προσπαθούν τα πέντε παιδιά κάθε φορά να εξοντώνουν. Προσπαθώντας να καταλάβουν τον λόγο που ο Μηχανισμός βγάζει από μέσα του αυτές τις επικίνδυνες μελανές μορφές, ο Έβαρ ξάφνου ανακαλύπτει ένα βιβλίο γραμμένο σε μια άγνωστη για εκείνον γλώσσα, αλλά στην πρώτη σελίδα είναι γραμμένη άτσαλα μια αράδα που καταλαβαίνει απόλυτα: *«Έβαρ! Μη γυρίσεις τη σελίδα. Είμαι στην Αλλαγή. Βρες με στον πάτο-»*. Στην απεγνωσμένη προσπάθειά του να ανακαλύψει τον μυστήριο αυτόν αγγελιοφόρο, αλλά και σε ποιον πάτο αναφέρεται, αφού είναι εγκλωβισμένος μέσα σε μια βιβλιοθήκη, όπου όλα είναι επίπεδα, ξάφνου, μια σκέψη του περνάει από το μυαλό: Ο πάτος της πισίνας, στο κέντρο της κάμαρας. Μια πισίνα που, για χρόνια πίστευε πως δεν εξυπηρετούσε σε κάτι πέρα από την εξασφάλιση νερού, στην πραγματικότητα είναι ένα πέραςμα, μια πύλη, που οδηγεί στην Αλλαγή. Έτσι, ακολουθώντας το ένστικτό του, πέφτει μέσα.

Βρισκόμαστε στην Αλλαγή, Ένα ενδιάμεσο μέρος που συνδέει βιβλιοθήκες μέσα στον χωροχρόνο. Η Λιβίρα και ο Έβαρ, οδηγήθηκαν ο κάθε ένας με διαφορετικό τρόπο σε αυτό το παράξενο μέρος, ένα καταπράσινο δάσος με άπειρες πισίνες. Κάθε πισίνα είναι και μια πύλη, που οδηγεί σε βιβλιοθήκες διαφορετικών εποχών. Κανείς από τους ήρωες μας δεν γνωρίζει τι είναι αυτό το μέρος, το μόνο που ξέρουν είναι ότι βρέθηκαν εκεί, μέσα από την βιβλιοθήκη. Στην Αλλαγή, είναι η πρώτη φορά που οι δύο ήρωές μας συναντιούνται. Η σύντομη

αλληλεπίδρασή τους γρήγορα διακόπτεται όταν από το πουθενά, εμφανίζεται μια αρωγός με το βιβλίο που έψαχνε η Λιβίρα. Και εδώ είναι που το μυστήριο αρχίζει.

Τα αποσπάσματα από το μυθιστόρημα του Lawrence που παρατίθενται στην παρούσα εργασία μαρτυρούν τον ιδιαίτερο τρόπο γραφής του συγγραφέα. Κατ' αρχάς, όπως θα έχει ήδη γίνει αντιληπτό οι ιστορίες των δύο ηρώων εξελίσσονται κατά κάποιον τρόπο παράλληλα, εναλλάξ, σχεδόν σε όλη την διάρκεια του μυθιστορήματος, εκτός από τις συναντήσεις των δύο ηρώων στην Αλλαγή, όπου ο αναγνώστης είναι σε θέση να κατανοήσει τον τρόπο σύνδεσης των δύο ξεχωριστών ιστοριών. Βέβαια, θεωρώ πως η συνθήκη αυτή δεν αποτελεί εμπόδιο κατά την μεταφραστική διαδικασία, εξάλλου είναι ο τρόπος δομής του μυθιστορήματος, κάτι που κάθε μεταφραστής οφείλει να σέβεται. Μια ακόμη ιδιαιτερότητα στην γραφή του Lawrence αποτελεί το **αφηγηματικό είδος** του κειμένου. Ο αφηγητής είναι παρατηρητής των γεγονότων, αφηγείται σε γ' πρόσωπο, ωστόσο είναι γνώστης των σκέψεων και των ανησυχιών των ηρώων μας, χωρίς όμως να προδίδει κάποιο ίχνος παραπάνω γνώσης όσον αφορά την εξέλιξη των γεγονότων. Επίσης, ο συγγραφέας έχει έναν ξεχωριστό **περιγραφικό ύφος**, καθώς χρησιμοποιεί πληθώρα μεταφορών και παρομοιώσεων. Σημαντικό στοιχείο στη γραφή του Lawrence αποτελεί και ο **διάλογος**, όπου ο συγγραφέας δίνει τη σκυτάλη στους ήρωές του να ανακαλύπτουν και έπειτα να αποκαλύπτουν στον αναγνώστη τις πιο σημαντικές πληροφορίες.

Μεταφραστικές δυσκολίες και Αντιμετώπιση

Όσο ξεχωριστός είναι ο τρόπος γραφής του Lawrence, η μεταφορά της λογοτεχνικότητάς του στην ελληνική γλώσσα, προκειμένου να παραμείνει όσο το δυνατόν αναλλοίωτη, ήταν πραγματικά μια πρόκληση. Χάρη όμως στον γλωσσικό πλούτο της ελληνικής, αντιμετωπίστηκε κάθε δυσκολία και πρόκληση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Επομένως, θαρρώ πως θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον η παράθεση μερικών μεταφραστικών προκλήσεων και ο τρόπος αντιμετώπισής τους, καθώς θα είναι μια έξοχη ευκαιρία να αναλύσουμε και να ερευνήσουμε τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των δύο γλωσσών.

Θα επιθυμούσα να ξεκινήσω την συγκεκριμένη ανάλυση παραθέτοντας μερικούς όρους που αποτελούν **δημιουργία του συγγραφέα** και αποτέλεσαν ιδιαίτερη πρόκληση κατά την μεταφραστική διαδικασία, καθώς αφού δεν θεωρούνται καταγεγραμμένοι όροι της αγγλικής γλώσσας, φυσικό επόμενο αποτελεί η εύρεση ουδεμίας απόδοσης τους στην ελληνική. Το συγκεκριμένο φαινόμενο συνηθίζεται στον λογοτεχνικό κόσμο και με μεγαλύτερη συχνότητα στη λογοτεχνία του φανταστικού. Ο πρώτος όρος που αποτελεί δημιούργημα του συγγραφέα

και χρησιμοποιείται πολλές φορές στο κείμενο είναι το «*sabber*». Εάν επιχειρήσει κανείς να αναζητήσει τον παραπάνω όρο σε κάποιο λεξικό, το μόνο που θα βρει είναι έναν όμοιό του, «*saber*» με ένα *b*, που σημαίνει «*σπάθα*». Από το περικείμενο όμως γίνεται αντιληπτό πως δεν επρόκειτο για καμία σπάθα, καθώς με τον όρο *sabber* οι ήρωές μας αποκαλούν ένα άλλο είδος φυλής που υπάρχει στον κόσμο τους. Επομένως, αποφάσισα να αποδώσω τον όρο ως «*σάμπερ*» και στα ελληνικά, όχι μόνο επειδή αναφερόμαστε σε μια άλλη φυλή, αλλά κυρίως επειδή παρακάτω στο μυθιστόρημα αποκαλύπτεται πως ο παραπάνω όρος έχει την γενικότερη έννοια του *εχθρού*, με αυτόν τον τρόπο αποκαλούν τόσο οι άνθρωποι όσο και η άλλη φυλή ο ένας τον άλλον. Φυσικά, δεν επιθυμούμε να αποκαλύψουμε από την αρχή του μυθιστορήματος την πληροφορία αυτή στον αναγνώστη, γι' αυτό διατηρούμε τον όρο ως έχει με ελληνικούς χαρακτήρες. Μερικοί ακόμη όροι που αποτελούν δημιούργημα του συγγραφέα παρατίθενται παρακάτω:

Όρος στο ΚΠ	Απόδοση όρου στο ΚΣ	Σχόλια
<i>relquian</i>	<i>Ρελκιανά</i>	Μη υπαρκτή γλώσσα - έκτυπο
<i>Dog-men</i>	<i>σκυλανθρώπους</i>	Απόδοση κατά λέξη
<i>Dust-rats</i>	<i>Όσοι είναι απ' τη σκόνη</i>	Αποτελεί προσβολή για εκείνους που προέρχονται από τους καταυλισμούς της Σκόνης - επεξηγηματική απόδοση στα ελληνικά
<i>Arqanaxi Lox</i>	<i>Αρκνάξις Λοξ</i>	Φανταστικό όνομα - απόδοση ονόματος με βάση την φωνολογία της γλώσσας-στόχος
<i>Logaris</i>	<i>Λόγκαρις</i>	Φανταστικό όνομα - απόδοση ονόματος με βάση τη φωνολογία της γλώσσας-στόχος

Κατά τη μεταφραστική διαδικασία ιδιαίτερη πρόκληση αποτέλεσαν ορισμένες φράσεις που αποτελούν **ιδιωτισμούς** της αγγλικής, χρησιμοποιούνται δηλαδή με μεταφορική έννοια και πιθανόν να μη διευκολύνουν την κατανόηση του νοήματος με μια πρώτη ματιά. Ωστόσο, έπειτα από αρκετή έρευνα στο διαδίκτυο και την ανακάλυψη του κρυμμένου νοήματος πίσω από τις λέξεις, είχαμε τη δυνατότητα να αποδώσουμε με τον σωστότερο δυνατό τρόπο το νόημα. Παρακάτω παρατίθενται μερικές περιπτώσεις ιδιωτισμών/μεταφορικών φράσεων, η απόδοσή τους στην ελληνική, καθώς και ορισμένα σχόλια σχετικά με την αντιμετώπισή τους:

Φράση στο ΚΠ	Απόδοση φράσης στο ΚΣ	Σχόλια
“...Katrin hard on her heels, eating dust”	«...Με την Κατρίν να ακολουθεί, τρώγοντας σκόνη»	Προσαρμογή του ιδιωτισμού στη γλώσσα-στόχος παραθέτοντας τη σημασία του
“...half a dozen bearing wounds”	«...οι έξι από αυτούς γεμάτοι πληγές»	Προσαρμογή του ιδιωτισμού στη γλώσσα-στόχος παραθέτοντας τη σημασία του
“...well, that could go drown itself a hole”	«...λοιπόν, αυτό δεν οδηγεί κάπου»	Ισοδυναμία- απόδοση του του ιδιωτισμού με αντίστοιχη μεταφορική έκφραση της γλώσσας-στόχος
“...drinking it all in”	«...θαυμάζοντας κάθε λεπτομέρεια»	Προσαρμογή-μετατροπία του ιδιωτισμού στη γλώσσα-στόχος
“It hit home hard enough to leave his head echoing with shock at his own stupidity”	«Του ήρθε τέτοια αναλαμπή που το κεφάλι του βούιζε από το σοκ της ηλιθιότητάς του»	Ισοδυναμία-προσαρμογή του ιδιωτισμού στη γλώσσα-στόχος με αντίστοιχη μεταφορική έκφραση (του ήρθε τέτοια αναλαμπή)
“...perhaps seeking gravitas amid the stubble”	«...αναζητώντας κάποια λύση καθώς έπαιζε με τα γένια του»	Μετατροπία στη γλώσσα-στόχος
“...they had never ceased to bubble from the depths of her mind...”	«...δεν είχαν πάψει να αναδύονται από τα βάθη του μυαλού της...»	Ισοδύναμοι όροι: bubble-αναδύονται
“...polished the stone of Evar’s ever-present loneliness, burnishing it until it gleamed with a high shine”	«...ακτινοβολούσαν τη μοναξιά που ακολουθούσε τον Έβαρ εξωραϊζοντάς την, μέχρι που εκείνη άρχισε να αστράφτει»	Μετατροπία-προσαρμογή στη γλώσσα-στόχος με χρήση μεταφορικής γλώσσας όπως στο ΚΠ

Τέλος, θα επιθυμούσα να παραθέσω μερικούς όρους και φράσεις που η απόδοσή τους στο ΚΣ αποτέλεσε ως έναν βαθμό πρόκληση, όχι επειδή η ελληνική τους απόδοση ήταν δυσεύρετη ή ανύπαρκτη, κάθε άλλο, επρόκειτο για όρους που χρησιμοποιούνται αρκετά συχνά και στις δύο γλώσσες. Πρόκληση αποτέλεσε η επιλογή του τρόπου απόδοσής τους ώστε να συνάδει με το περικείμενο, στην συγκεκριμένη περίπτωση έναν φανταστικό κόσμο όπου μπορείς να ταξιδέψεις στον χωροχρόνο μέσω μιας βιβλιοθήκης. Για παράδειγμα, στο ΚΠ γίνεται σε μεγάλη συχνότητα η χρήση του όρου «escapes», όπου με αυτόν τον όρο προσδιορίζονται οι επικίνδυνες μελανές μορφές που αποβάλλει ο Μηχανισμός. Ως πρώτη σκέψη, η ελληνική απόδοση του όρου είναι «αποδράσεις», όμως ο όρος αυτός προσδιορίζει μια κατάσταση, μια συνθήκη κι όχι ένα ζωντανό πλάσμα. Επομένως, καταλήξαμε στον όρο «δραπέτες», που

θεωρούμε πως ταιριάζει περισσότερο με το κείμενό μας. Μερικά ακόμη αντίστοιχα παραδείγματα παρατίθενται στον πίνακα παρακάτω:

Όρος στο ΚΠ	Απόδοση όρου στο ΚΣ	Σχόλια
<i>Exchange</i>	<i>Αλλαγή</i>	Εναλλακτική απόδοση όρου: <i>εναλλαγή/ανταλλαγή</i> , όμως επειδή αποτελεί ονομασία ενός μέρους ο όρος <i>Αλλαγή</i> είναι πιο ταιριαστός
<i>Assistant</i>	<i>Αρωγός</i>	Αρχική απόδοση όρου: <i>βοηθός</i> , όμως επειδή υπάρχουν και οι <i>helpers</i> που επίσης αποδίδονται ως <i>βοηθοί</i> , χρειαζόταν να φανεί ο διαχωρισμός, γι' αυτό και καταλήξαμε στον όρο <i>αρωγός</i>
<i>Helpers</i>	<i>Βοηθοί</i>	Επιλογή απόδοσης του όρου για τους παραπάνω λόγους
<i>Librarian</i>	<i>Βιβλιοθηκάριος</i>	Εναλλακτική απόδοση όρου: <i>βιβλιοθηκονόμος</i> , όμως καταλήξαμε στο <i>βιβλιοθηκάριος</i>

Αξιολόγηση Ποιότητας του Μεταφράσματος

Σε αυτό το σημείο, αφού ολοκληρώθηκε η ανάλυση της μεταφραστικής διαδικασίας για την απόδοση του παραπάνω κειμένου στην ελληνική γλώσσα, οδηγηθήκαμε στο τελευταίο, κατά την Nord, στάδιο, την αξιολόγηση της ποιότητας της μετάφρασής μας. Κατ' αρχάς, θα επιθυμούσα να επισημάνω πως οι λειτουργικές θεωρήσεις της Nord αποτέλεσαν ως έναν σημαντικό βαθμό την βάση της παρούσας ανάλυσης, ωστόσο δε στηριχθήκαμε εξ ολοκλήρου σε αυτές. Η παράθεση και η ανάλυση των μεταφραστικών δυσκολιών καθώς και ο τρόπος αντιμετώπισής τους στηρίχθηκαν κατά κύριο λόγο στις μεταφραστικές προσεγγίσεις που αναλύει η Μ. Τσίγκου στο βιβλίο *Γλωσσολογία και Μετάφραση, Προσεγγίζοντας τη Μεταφραστική Μονάδα*⁸ καθώς και στην προσωπική κρίση της μεταφράστριας με βάση τις γενικότερες γνώσεις που έχει αντλήσει κατά την ακαδημαϊκή της σταδιοδρομία.

Η αξιολόγηση της ποιότητας της μετάφρασης από την ίδια την μεταφράστρια είναι μια συνθήκη που θα πραγματοποιήσουμε για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, ωστόσο η

⁸ Μαρία Τσίγκου, (2011) *Γλωσσολογία και Μετάφραση, Προσεγγίζοντας τη μεταφραστική μονάδα*, Αθήνα: Δίαυλος, σ. 49-50

αντίληψη του κάθε μεταφραστή για το δικό του έργο δεν δύναται να είναι εκατό τοις εκατό αντικειμενική, ακριβώς όπως ένας καλλιτέχνης όταν βρίσκεται στη θέση να αξιολογήσει κάποιο έργο του. Όταν κανείς βρίσκεται αντίκρυ σε ένα δικό του έργο, ένα δημιούργημά του, την αντικειμενική του κρίση θολώνει ο ενθουσιασμός, η υπερηφάνεια, η αγάπη και το μεράκι που έχει εναποθέσει στη τέχνη του. Έχοντας κατά νου όλα τα παραπάνω, θα ήθελα να επικοινωνήσω πως η αξιολόγηση που ακολουθεί αποπνέει μονάχα την προσωπική ταπεινή άποψη της μεταφράστριας για το έργο της, με τον βαθμό της αντικειμενικότητας που μπορεί να αποδοθεί βάσει των πολύ λιγοστών ετών ενασχόλησής της με την Μετάφραση.

Κατά την μεταφραστική διαδικασία, πραγματοποιήσαμε την ανάλυση της μεταφραστικής εντολής και συγκεκριμένα τον σκοπό της μετάφρασης, το κίνητρο που μας οδήγησε σε αυτήν τη διαδικασία, τις επιδιωκόμενες κειμενικές λειτουργίες καθώς και την σχέση πομπού και παραλήπτη, όπου αναλύσαμε και την θέση του ελληνόφωνου παραλήπτη. Δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στο περιεχόμενο του κειμένου πηγής αλλά και τον τρόπο γραφής του συγγραφέα, για την καλύτερη δυνατή κατανόηση του νοήματος. Έπειτα παραθέσαμε μερικές από τις προκλήσεις και τις δυσκολίες που συναντήσαμε κατά την διαδικασία απόδοσης του κειμένου του Lawrence στα ελληνικά, τις οποίες αντιμετωπίσαμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ώστε το ελληνόφωνο αναγνωστικό κοινό να είναι σε θέση να απολαύσει στο έπακρο το μυθιστόρημα. Επομένως, αφού ακολουθήσαμε με προσοχή όλα τα παραπάνω βήματα, μπορούμε να θεωρήσουμε πως το μετάφρασμά μας πρόκειται για μία αρκετά καλή απόδοση του ΚΠ στην ελληνική γλώσσα, καθώς έχουμε διατηρήσει τη δομή του ΚΠ, τη λογοτεχνικότητα του συγγραφέα και πιστεύουμε πως το κείμενό μας είναι αρκετά καλογραμμένο για τα δεδομένα της ελληνικής γλώσσας και κουλτούρας. Σε κάθε περίπτωση το μετάφρασμα επιδέχεται διορθώσεις και αυτό λόγω της λιγοστής εμπειρίας της μεταφράστριας στον κόσμο της λογοτεχνικής μετάφρασης. Για τους παραπάνω λόγους, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως πρόκειται για ένα αρκετά καλό μετάφρασμα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η λογοτεχνία του φανταστικού οξύνει την ανθρώπινη φαντασία, πλάθει κόσμους από το μηδέν, ταξιδεύει τον ανθρώπινο νου και τον ενθαρρύνει να ονειρεύεται έναν καλύτερο κόσμο, μια καλύτερη ζωή, αποτελεί για τον αναγνώστη μια πηγή δύναμης και έμπνευσης. Οι ιστορίες αυτές μπορεί να αναφέρονται σε πλάσματα και μέρη που δεν είναι υπαρκτά, ωστόσο πάντα σε κάθε ιστορία υπάρχει μια δόση αλήθειας. Κάθε συγγραφέας αντλεί έμπνευση από τον αληθινό κόσμο, την φύση και τους ανθρώπους της, εντάσσει τις συμπεριφορές και τους χαρακτήρες τους σε κόσμους υφασμένους από την φαντασία. Κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση. Θαρρώ, λοιπόν πως η λογοτεχνία του φανταστικού έχει έναν σκοπό διττό. Τα ανέφικτα όνειρα που παίρνουν ζωή στις σελίδες ενός βιβλίου και τα πάθη των ηρώων που αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα. Ο Ελβετός κριτικός και ποιητής του 18ου αιώνα Γιόχαν Γιάκομπ Μποντμέρ είχε ορίσει την λογοτεχνία του φανταστικού ως κάτι που «αποσπά αυτό που δεν υπάρχει από την κατάσταση της δυνατότητας, του δίνει μια όψη πραγματικότητας και μας κάνει να δούμε, να ακούσουμε και να αισθανθούμε αυτές τις νέες δημιουργίες»⁹ (James, Mendlesohn, 2012: 8). Η φαντασία είναι εκείνη που μπορεί να δώσει πνοή στο ανέφικτο.

⁹ Johann Jacob Bodmer : “it draws that which does not exist out of the state of potentiality, gives it a semblance of reality and makes us see, hear and feel these new creations.” από Edward James, Farah Mendlesohn (2012), *The Cambridge Companion to Fantasy Literature*, Cambridge University Press, σ. 8

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κεντρωτής Γ. (2021) *Ποδήλατα και Ποδηλάτες, Περί μεταφράσεως ο λόγος*, Αθήνα: Gutenberg.

Μαρία Τσίγκου, (2011) *Γλωσσολογία και Μετάφραση, Προσεγγίζοντας τη μεταφραστική μονάδα*, Αθήνα: Διάυλος.

Christiane Nord, (2014), *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα: Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*, (Σ. Π. Γραμμενίδης, Δ. Δ. Λάμπρου Μετ.). Αθήνα: Διάυλος.

Mark Lawrence, (2023) *The book that wouldn't burn*, London: Harper Collins Publishers.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Βιογραφία (χ.χ.). Στο “*The Prancing Pony*” *Greek Tolkien Society*. Ανακτήθηκε από: <https://tolkien.gr/>

Ιούλιος Βερν (χ.χ.). Στη Βικιπαίδεια. Ανακτήθηκε από: <https://el.wikipedia.org/wiki/>

Edward James, Farah Mendlesohn (2012), *The Cambridge Companion to Fantasy Literature*, Cambridge University Press. Ανακτήθηκε

από: https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=zWzIAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR7&dq=fantasy+literature&ots=EryjD0ewwK&sig=cN2TNill4a4y5x_0Po3_5WOvjI8&redir_esc=y#v=onepage&q=fantasy%20literature&f=false

Fantasy (χ.χ.) στο *Goodreads*. Ανακτήθηκε από: <https://www.goodreads.com/genres/fantasy>

Ludwig Deneche, (χ.χ.), *Brothers Grimm*, στο *Britannica*. Ανακτήθηκε από: <https://www.britannica.com/biography/Brothers-Grimm/>

Mark Lawrence(χ.χ.), *About the Author*, στο *The official website of Mark Lawrence*. Ανακτήθηκε από: <https://www.marklawrence.buzz/>

Mark Lawrence (author) (χ.χ.), στη Wikipedia. Ανακτήθηκε από: [https://en.wikipedia.org/wiki/Mark_Lawrence_\(author\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Mark_Lawrence_(author))

Roger Lancelyn Green (χ.χ.), *Lewis Carroll*, στο *Britannica*. Ανακτήθηκε από: <https://www.britannica.com/biography/Lewis-Carroll>

The Editors of Encyclopedia Britannica (χ.χ.), *Johann Jakob Bodmer*, στο *Britannica*. Ανακτήθηκε από: <https://www.britannica.com/biography/Johann-Jakob-Bodmer>

What is the Fantasy Genre? History of Fantasy and Subgenres and Types of of Fantasy in Literature (2021), στο *MasterClass*. Ανακτήθηκε από: <https://www.masterclass.com/articles/what-is-the-fantasy-genre>

